

Silnejšie Slovensko

začína to prácou

Cesta pre Slovensko

Volebný program
Kresťanskodemokratického
hnutia 2012

 KDH
[WWW.KDH.SK](http://www.kdh.sk)

Začína to prácou Cesta pre Slovensko

Volebný program KDH 2012

Vážení spoluobčania!

Kresťanskodemokratické hnutie vychádza z obsahu a ovocia kresťanskej viery, etiky a kultúry. Je politickým hnutím občanov, ktorí sa neboja prevziať zodpovednosť za seba, za svoju rodinu, za obec a za štát i za spoločnú Európu. Je ľudovým hnutím, ktoré vzniklo zdola zakladaním klubov. Združilo ľudí, ktorí sa ani pred rokom 1989 nebáli vzoprieť totalite. Je hnutím, ktoré je a vždy aj bude na strane slušných ľudí, prenasledovaných a núdznych, podporuje zodpovednú slobodu, dôslednú spravodlivosť a solidaritu.

V súčasnom období neistoty a ekonomických ťažkostí je pre ľudí najdôležitejšia práca. Preto aj naša Cesta pre Slovensko začína prácou a zamestnanosťou. Iba ak budú mať ľudia prácu, môžu prosperovať rodiny a celé Slovensko. Preto kladieme veľký dôraz na ekonomický program, ktorý je zameraný na vytváranie nových pracovných miest, ozdravenie verejných financií a podporu živnostníkov a malých a rodinných podnikov. Sme presvedčení, že ich podpora je lepšou investíciou pre štát, ako sú drahé investičné stimuly pre zahraničných investorov. Na Slovensku je veľa schopných ľudí, ktorí sa vedia postarať o seba a svoje rodiny, potrebujú iba pomocnú ruku. Nové pracovné miesta prinesú aj rozumné investície nasmerované predovšetkým do projektov v oblasti budovania technickej infraštruktúry, rozvoja obnoviteľných zdrojov a zvyšovania energetickej efektívnosti. Počas uplynulého poldruha roka sme prakticky dokázali, že vieme ľuďom poskytnúť za menej peňazí viac diaľnic, ciest a práce, jednoducho viac úžitku. Recept na to je jednoduchý. Zodpovedné nakladanie s verejnými financiami a nulová tolerancia ku korupcii.

Veci verejné dnes na Slovensku nie sú v dobrom stave. Občania sa môžu sami seba pýtať, či sa oplatí plniť si svoje povinnosti, dodržiavať pravidlá, keď sa zdá, že práve tá druhá skupina, ktorá tak nekoná, má úspech. Práve tejto väčšine slušných ľudí ponúkame náš program. Na Slovensku nemožno dať priestor silám, ktoré degradujú spoločnosť. Degradujú ju tým, že kladú chamtivosť, záujmy mecenášov, či finančných skupín pred verejný záujem. Polícia a prokuratúra tu musí byť na to, aby vyšetrila všetky trestné činy, bez ohľadu na to, kto ich spáchal. Súdny tu musia byť na to, aby poslali za mreže zločincov, bez ohľadu na ich postavenie. Politici tu musia byť na to, aby chránili záujmy občanov a nie bohatých sponzorov. Kresťanskodemokratické hnutie vždy presadzovalo tieto princípy a má odvahu presadzovať ich s dôrazom aj dnes, keď je spoločnosť v kríze nielen ekonomickej, ale aj morálnej. Kríza morálky vyústila do krízy dôvery v politiku a politikov. Ľudia prestávajú veriť, že politika je služba občanom a stále viac sú presvedčení, že politika je iba o napĺňaní vlastných vreciek. Prestávajú veriť, že politika sa dá robiť

aj s čistými rukami. Zvrátiť tento hrozivý trend je možné iba vtedy, ak sa dôsledne vyšetria a potrestajú všetky prešľapy politikov, ktorí sa spreneverili svojmu poslaniu. Kresťanskodemokratické hnutie bude trvať na tom, aby sa tak stalo.

Rodina je pre KDH prirodzeným, základným a štát predchádzajúcim spoločenstvom. Podpora zdravej rodiny je jedným zo základných pilierov politiky hnutia je najlepším predpokladom pre zvládnutie morálnej krízy spoločnosti. Iba zdravé rodiny môžu vytvoriť zdravý štát. Ochrana života od počatia po prirodzenú smrť, manželstvo ako zväzok muža a ženy, právo rodičov na výchovu detí, ale aj materiálna podpora rodín sú preto dôležitou súčasťou nášho programu.

Hospodársky rozvoj a zamestnanosť na Slovensku kľúčovo závisí od vývoja v štátoch Európskej únie a eurozóny. Čím viac sa darí našim partnerom, tým viac sa darí aj nám. Preto Slovensko potrebuje po voľbách proslovenskú a proeurópsku vládu. Kresťanskodemokratické hnutie bolo prvou politickou silou, ktorá sa nebála pred viac ako 20 rokmi vytýčiť pred Slovensko víziu vlastnej hviezdičky a stoličky v spoločnej Európe. Kresťanskodemokratické hnutie má veľkú zásluhu na tom, že pred ôsmimi rokmi sa táto vízia stala skutočnosťou a dnes je KDH politickou silou, ktorá sa zasadí za to, aby bolo Slovensko aktívnym, spoľahlivým a hrdým členom Európskej únie a eurozóny bez ohrozenia záujmov občanov Slovenska a suverenity štátu. Európa bude silná, ak budú silné jej členské krajiny, Slovensko bude silné, ak bude silná Európa.

Slovensko dnes potrebuje obnovenú cestu, cestu zvyšovania zamestnanosti a vytvárania nových pracovných miest, cestu obnovy morálky. Jednoducho, cestu z krízy. Po tejto ceste môže viesť Slovensko iba ten, kto má jasnú víziu o tom kam tá cesta vedie, kto má odvahu a trpezlivosť prekonať na tejto neľahkej ceste všetky prekážky a kto sa nedá zviest' na vedľajšiu koľaj. Sme odhodlaní a pripravení pomáhať občanom a prichádzame s konkrétnou ponukou nášho volebného programu. Program vznikol v dialógu a v spolupráci nielen vnútri hnutia, ale aj s ďalšími odborníkmi z praxe. Ďakujeme všetkým, ktorí sa na jeho prípravu podieľali.

Sme presvedčení, že biela je lepšia. Je to farba, ktorá vyjadruje čistotu tak, ako aj Kresťanskodemokratické hnutie presadzuje očistu verejného života, boj s kriminalitou, s korupciou. Zároveň je to aj cesta ekonomickej prosperity, aby na bielom čistom obruse v našich rodinách nikdy nechýbal každodenný chlieb, o ktorý prosíme a o ktorý aj usilujeme. Začína to poctivou prácou nás všetkých.

1. PROGRAM HOSPODÁRSKEHO OZDRAVENIA

Program ozdravenia hospodárstva Slovenska staviame na troch hlavných pilieroch:

- **Ozdravenie hospodárenia štátu.**
- **Podpora živnostníkov, malých a rodinných podnikov.**
- **Presadzovanie účinných sektorových politík pre zvýšenie zamestnanosti.**

Ponúkame zodpovedné a účinné riešenia v ťažkých časoch hospodárskej krízy. Populizmus a zadlžovanie priviedli Európu a svet do slepej uličky. KDH stavia na poctivosti, odbornosti a otvorenosti, ponúka konkrétne riešenia a má odvahu ich aj uskutočňovať. Naše návrhy podporujú ozdravenie hospodárstva, návrat dôvery na trhy, rast zamestnanosti a životnej úrovne ľudí.

Slovensko je otvorenou ekonomikou, fungujúcou v globálnom konkurenčnom prostredí, so silnými väzbami predovšetkým na štáty Eurozóny. **KDH si uvedomuje, že ďalší hospodársky rozvoj a zamestnanosť na Slovensku kľúčovo závisia od vývoja v štátoch eurozóny** - čím viac sa darí našim partnerom, tým viac sa darí aj nám. Nechceme, aby Slovensko stálo bokom pri formulovaní nových politík a pravidiel pri ich presadzovaní. Chceme Slovensko ako **iniciatívneho, aktívneho, spoľahlivého a hrdého člena** Európskej únie a zvlášť Európskej menovej únie. Sme za jasné a prísne pravidlá, ktorých dodržiavanie nebude podmienené len hrozbou finančných sankcií, ale aj straty členstva v tomto prestížnom klube.

Rozvoj nášho štátu je prirodzene spojený s rozvojom Európskej únie, ktorá čelí mnohým vážnym výzvam tejto doby. Sme a budeme konfrontovaní s mnohými zásadnými otázkami, riešeniami a rozhodnutiami (zadlženosť, insolventnosť, euroval, fiškálna harmonizácia a pod.) ako v čo najkratšom čase vyviešť EÚ z hospodárskej krízy a nastaviť udržateľný systémový mechanizmus. **K návrhu nutných systémových zmien v EÚ budeme preto pristupovať s najvyššou zodpovednosťou, rešpektujúc potreby celku bez ohrozenia záujmov občanov Slovenska a suverenity štátu.**

Budeme aktívne participovať na príprave novej kohéznej a štrukturálnej politiky EÚ na roky 2014 až 2020 tak, aby sme **čo najviac zdrojov z fondov únie** nasmerovali **do** eliminovania našich slabých stránok – **vzdelania, výskumu, trhu práce,**

infraštruktúry a rozvoja regiónov. Sme za urýchlenú liberalizáciu trhu služieb a ďalšiu integráciu školstva aj zdravotníctva.

Ekonomický program KDH vytvára lepšie podmienky pre súkromnú iniciatívu občanov a ozdravenie hospodárstva na Slovensku ako **podmienky pre zabezpečenie základných istôt rodín** a rozvoja regiónov i celej spoločnosti. Obsahuje odpovede na systémové prístupy k riešeniu aktuálnej hospodárskej recesie, ako aj strednodobé vízie pre posilňovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky a jej udržateľný rast v globálnom konkurenčnom prostredí.

Ozdravenie hospodárenia štátu

Slovensko potrebuje ozdravenie verejných financií. Dlhodobý život na dlh priviedol svet na pokraj hospodárskej priepasti. S verejnými financiami je potrebné hospodáriť tak ako v rodine. V dobrých časoch si odkladať na zlé časy. Čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre štát. KDH bude presadzovať zodpovedné nakladanie s verejnými financiami a cestu k vyrovnanému rozpočtu.

Potrebujeme **zlepšiť hospodárenie štátu a udržať dôveru finančných trhov.** Kríza je zároveň aj výzvou k trvalému ozdraveniu hospodárenia verejného sektoru. **V krátkodobom horizonte budeme hľadať opatrenia na zamedzenie akútnych problémov s likviditou štátneho rozpočtu.**

V oblasti hospodárskeho ozdravenia bude KDH presadzovať a podporovať:

- **Striedme nakladanie s verejnými financiami, ktoré** pomôže postupne znižovať ich deficit a zároveň rozumnými investíciami zabezpečovať potrebný hospodársky rast. Jedine takýto prístup umožní udržať a postupne zvyšovať zamestnanosť na Slovensku.
- **Pokračovanie reforiem** v oblasti viacročného rozpočtovania, programového rozpočtovania, makroekonomického prognózovania, fiškálnej decentralizácie, štátnej pokladnice a agentúry pre riadenie dlhu a likvidity.
- **tzv. rozumné investície na výdavkovej strane,** investovanie verejných financií na účinné rozvojové projekty, ktoré budú schopné v krátkom čase podporovať regióny a generovať nové pracovné miesta. Uvedené investície chceme nasmerovať predovšetkým do **projektov v oblasti budovania**

technickej infraštruktúry, rozvoja obnoviteľných zdrojov a zvyšovania energetickej efektívnosti. V maximálnej miere pritom chceme využívať financie z **európskych fondov.**

- **Zvyšovanie transparentnosti** nakladania s verejnými financiami. „Za menej viac“. Menej korupcie znamená viac verejných zdrojov v prospech hospodárskeho rozvoja a zamestnanosti. Budeme aj naďalej obhajovať **zverejňovanie zmlúv, transparentné verejné obstarávanie a verejné súťaže s využívaním elektronických aukcií.** Podporíme opatrenia pre urýchlené dokončenie elektronizácie verejného obstarávania a vybudovanie centrálného povinného registra verejných obstarávaní, v ktorom bude môcť každý občan sledovať celý proces každého verejného obstarávania, od zadania až po jeho výsledky.
- Posúdenie možnosti prístupu k súťažným ponukám v rámci verejného obstarávania v čase ich vyhodnocovania na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám.
- Zásadné zvýšenie informačnej úrovne návrhov štátneho rozpočtu a urýchlenie zmien v štátnom účtovníctve smerom k zavedeniu **konceptu čistého bohatstva štátu.**
- **Opatrenia v oblasti zabezpečovania príjmov štátu, budeme citlivo zohľadňovať sociálno-ekonomickú situáciu občanov i záujmy podnikateľskej verejnosti s cieľom dosiahnuť makroekonomickú stabilitu.** V prvom rade budeme presadzovať opatrenia na zlepšenie výberu daní, odvodov a cieľ a zníženie ich únikov. Sme za dôslednú implementáciu programu **UNITAS, ktorý má za úlohu zabezpečiť jednotný výber daní, cieľ a odvodov.** Úniky na DPH a nepriamych daniach sa podľa odhadov pohybujú v miliardových čiastkach.
- V prípade nevyhnutnosti zvýšenia alebo zavedenia nových daní budeme presadzovať zavedenie dane z luxusu, ktorá by sa vzťahovala na spotrebu luxusných tovarov a vyššie zdanenie hazardu, čiže opatrenia, ktoré neublížia sociálne slabým a ktoré zároveň neohrozia ekonomické ozdravenie a rast zamestnanosti po kríze.
- **Lepšie využívanie európskych fondov, ktoré sú k dispozícii na obdobie 2007 - 2013.** Prijmeme potrebné opatrenia na zrýchlenie implementácie tých operačných programov, u ktorých je riziko nedočerpania

alokovaných zdrojov vysoké. V spolupráci s Európskou komisiou budeme hľadať možnosti pre urýchlenú realokáciu zdrojov z nedostatočne čerpaných operačných programov do operačných programov s vysokým čerpaním v rámci tzv. rozumných investícií.

- Pri príprave kohéznej a štrukturálnej politiky na roky 2014 – 2020 bude KDH presadzovať **multisektorálne** operačné programy s jasnou tematickou koncentráciou a integrovaným prístupom, s elimináciou neopodstatnených individuálnych záujmov rezortných ministerstiev.
- Zásadné **opatrenia pre zníženie regionálnych rozdielov** etablovaním **samostatných regionálnych operačných programov** na úrovni tzv. NUTS 2, t.j. pre regióny východného, stredného a západného Slovenska. Tieto programy budú diferencovaným prístupom riešiť potreby jednotlivých regiónov s využitím ich jedinečného potenciálu.
- **Budovanie malého a kompetentného štátneho aparátu**, ktorý zabezpečí rozumné nakladanie s verejnými financiami. Vo vzťahu k štátnej administratíve podporujeme stabilizáciu a vysokú odbornosť štátnych úradníkov, jasne stanovený spôsob ich hodnotenia, primerané pracovné podmienky a možnosti kariérneho postupu.

Podpora živnostníkov, malých a rodinných podnikov

Živnostníci a malé podniky sú zdravým jadrom sociálno – trhového hospodárstva. Sú schopné rýchlo sa prispôsobiť meniacim sa podmienkam na trhu, tlmiť dopady hospodárskych recesií, významne sa podieľajú na tvorbe HDP a pracovných miest. Živnostníci a malé podniky sú často rozhodujúcim zdrojom zamestnanosti v málo rozvinutých regiónoch a vidieckych oblastiach.

Živnostníci, rodinné a malé podniky na Slovensku dlhodobo zápasia s dostupnosťou úverových finančných zdrojov tak pre začatie podnikania ako aj pre jeho rozvoj. Komplikovaná a často menená legislatíva s množstvom zaťažujúcej byrokracie vytvára často predpoklady pre obchádzanie daňovo-odvodových povinností, demotivuje k rozvoju a núti živnostníkov a malých podnikateľov vzdať sa svojej podnikateľskej činnosti. Štát týmto prichádza o značný zdroj príjmov a čo viac, zvyšuje svoje výdavky v rámci ich podpory prostredníctvom sociálnej siete.

Podpora živnostníkov a malých podnikateľov je lepšou investíciou štátu do udržateľného hospodárskeho rozvoja ako sú investičné stimuly pre zahraničných investorov. Živnostníci a malí podnikatelia sú dôkazom schopností ľudí postarať sa o seba, o svoju rodinu a podiaľať sa na tvorbe spoločného bohatstva.

Okrem samotných živnostníkov bude KDH venovať osobitnú pozornosť tiež **malým a rodinným firmám**, podnikajúcim na základe živnosti. Rodinné firmy okrem aspektu ekonomického zabezpečenia rodiny predstavujú aj významný sociálno-spoločenský aspekt, vytvárajúci predpoklad **rodinnej súdržnosti, jednoty a prosperity**.

Vychádzajúc z kresťanských princípov sociálno-trhového hospodárstva a podpory rodiny, KDH sa bude vo svojej hospodárskej politike významne zaoberať o komplexnú podporu živnostníkov, malých podnikateľov a rodinných firiem.

KDH sa pre živnostníkov a malých podnikateľov zasadí za:

- **Zjednodušenie** podnikania odstránením zbytočnej administratívnej záťaže, spojenej s platením odvodov a daní, zavedením systému dobrovoľných licencií. Základná licencia bude podmienená určenou maximálnou výškou obratu. Navrhujeme tiež možnosť rozšírenej, rodinnej licencie pre zamestnávanie priamych rodinných príslušníkov v rodinnej firme na báze živnosti.
- Alternatívou dobrovoľných licencií živnostníkov a malých podnikateľov zostane možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov. Budeme presadzovať návrat k systému 40% (neremeselné živnosti) a 60% (pre remeselníkov) paušálnych výdavkov.
- **Zlepšenie prístupu k finančným zdrojom. KDH chce umožniť živnostníkom, malým a rodinným firmám získať finančné zdroje pre začatie alebo rozvoj ich podnikania** v jednotlivých regiónoch, **s dôrazom na regióny s najväčšou nezamestnanosťou**. Navrhujeme obnoviť **Mikropôžičkový program** Národnej agentúry rozvoja malých a stredných podnikov ako **regionálnych revolvingových fondov**, realizovaných prostredníctvom siete **regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC)**.

- Máme záujem, aby sa **Slovenská záručná a rozvojová banka (SZRB)** vrátila k pôvodnému poslaniu podporovať rozvoj malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch. V praxi to znamená rozšíriť sieť regionálnych pobočiek, zoperatívniť ich činnosť poskytnutím väčších kompetencií, zvýšiť flexibilitu ich produktov podľa špecifik a potrieb jednotlivých regiónov a zlepšiť spoluprácu so sieťou RPIC a BIC.
- Podporovať rozvoj technologických inovácií malých podnikov cez systémový rozvoj siete existujúcich a budovanie nových **technologických inovatívnych inkubátorových centier** (minimálne 1 v každom regióne), ktoré budú schopné poskytovať komplexné služby pre inovatívne firmy, resp. nositeľov inovatívnych technologických zámerov. Predpokladá sa úzka spolupráca týchto centier s regionálnymi univerzitami, Technologickým inštitútom SAV a pod.
- Etablovania flexibilných regionálnych fondov rizikového kapitálu pri technologických inkubátorových centrách s podporou Európskeho investičného fondu (JEREMIE) a štrukturálnych fondov.

KDH podporuje zriadenie inštitútu ombudsmana pre živnostníkov a malých podnikateľov s cieľom:

- **Ochraňovať a obhajovať práva a záujmy** živnostníkov, malých a rodinných firiem na Slovensku.
- **Spolupracovať** s komorami, združeniami a inštitútmi živnostníkov a malých podnikateľov na identifikovaní problémov a hľadani spoločných riešení.
- **Ochraňovať pred druhotnou platobnou neschopnosťou** spôsobenou neplnením záväzkov generálnych dodávateľov v rámci projektov financovaných z verejných zdrojov .
- **Podnecovať** štátne orgány a súdy k eliminácii prietahov v predmetných konaniach.
- **Zverejňovať príklady nesprávnych administratívnych postupov** štátnych orgánov a úradov voči malým podnikateľom.

- **Podporovať** malých podnikateľov pri presadzovaní legislatívnych návrhov a opatrení, ktoré zlepšia podmienky pre ich podnikanie.
- **Pomáhať vytvárať pozitívny pohľad verejnosti na živnostníkov a malých podnikateľov** ako tvorcov hodnôt a pracovných miest.

Účinné sektorové politiky

Moderná doprava

Dobre fungujúca doprava je kľúčom k dlhodobu udržateľnému rozvoju regiónov. Slovensko potrebuje naďalej budovať dopravnú infraštruktúru, ktorá je zdrojom zamestnanosti a zvyšuje atraktivitu regiónov v ich komplexnom rozvoji. **KDH dokazuje, že cieľenou, rozumnou a transparentnou politikou v rezorte dopravy sa dajú realizovať významné rozvojové projekty ekonomicky efektívnejšie.**

„**Za menej viac**“. Upustili sme od zle pripravených a predražených verejno-súkromných dopravných projektov (PPP), ktoré by po prípadnej realizácii zadĺžili ďalšie generácie na desiatky rokov.

Ukázali sme, že diaľnice sa dajú stavať **oveľa lacnejšie s využitím zdrojov z kohéznych a štrukturálnych fondov EÚ**, a to pri zachovaní potrebných kvalitatívnych štandardov. Stovky miliónov Eur, ktoré sme ušetrili v **transparentných verejných súťažiach** na výstavbu diaľnic a ciest, sa môžu použiť na ďalšie investície v cestnej a železničnej infraštruktúre.

Zlepšila sa kvalita siete ciest I. triedy. V roku 2011 bol obnovený historicky najväčší rozsah ciest prvej triedy (103 km). V tomto trende chceme naďalej pokračovať. Cesty I. triedy, na ktorých sa realizuje až 2/3 celkovej dopravy na Slovensku, si zaslúžia ďaleko väčšiu pozornosť ako v nedávnej minulosti. V roku 2012 chceme zrekonštruovať viac ako 500 km ciest I. triedy vrátane 44 mostných konštrukcií. **KDH chce ľuďom na Slovensku aj naďalej prinášať modernejšiu, rýchlejšiu a bezpečnejšiu dopravu.**

KDH sa preto bude v oblasti dopravy zasaďovať za:

- Dokončenie diaľničného prepojenie Bratislava – Žilina – Košice. Poznajúc aktuálnu situáciu v rezorte dopravy, finančné obmedzenia, ale aj rozvojový potenciál, chceme tento cieľ naplniť do roku 2017.

- Pokračovanie výstavby diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy podľa schválených programov.
- Rozvoj železničnej infraštruktúry zodpovedajúcej štandardom vyspelých krajín. KDH podporuje železnicu ako nosný dopravný systém pre verejnú osobnú, ale aj nákladnú dopravu. Naďalej budeme podporovať pokračovanie modernizácie koridoru Bratislava – Žilina – Košice na vyššiu traťovú rýchlosť. Dlhodobým cieľom je dosiahnuť cestovný čas medzi Bratislavou a Košicami do troch hodín.
- **Rozumné vynakladanie verejných zdrojov na dotovanie verejnej osobnej dopravy.** Efektívna osobná vlaková a autobusová doprava musí byť realizovaná komplementárne s cieľom zabezpečiť plnú dostupnosť a mobilitu cestujúcich z ktoréhokoľvek miesta k daným dopravným uzlom. **KDH preto podporuje vytvorenie nového zákona o verejnej osobnej doprave,** ktorý zabezpečí dopravnú obslužnosť regiónov a koordináciu vlakov a autobusov. Dosiahneme tak odbremenenie verejných rozpočtov, vyššiu kvalitu cestovania, a teda spokojnosť cestujúcich.
- Zavedenie možnosti úhrady za užívanie vymedzených úsekov diaľnic a rýchlostných ciest prostredníctvom SMS správy.
- Pokračovanie **modernizácie regionálnych vlakov a projekt nákupu ďalších 35 nových elektrických a motorových jednotiek** z fondov EÚ, aby sa zlepšila kvalita, kultúra a bezpečnosť cestovania.
- **Pokračovanie liberalizačných a ozdravných procesov na železničiach ako nástroj na zvýšenie konkurenčného prostredia, zlepšenie kvality poskytovaných služieb, efektívnejšiu prevádzku a zvýšenie konkurencieschopnosti národných dopravcov.**
- **Pokračovanie v ozdravnom pláne železničných spoločností s cieľom dosiahnuť vyrovnané finančné hospodárenie a udržateľnú zamestnanosť.** Budeme naďalej presadzovať vstup strategického investora (koncesionára) do Železničnej spoločnosti CARGO Slovakia.
- Odstránenie nerovností, vytvorených počas uplynulých desaťročí, na železnici v dôsledku neplatenia štátu za objednaný dopravný výkon.
- Rozširovanie elektrifikácie tratí najmä na úsekoch Nitra–Leopoldov a na východoslovenských tratiach.

- Udržanie dočasne nepoužívaných tratí v stave schopnom zaradenia do opätovného využívania. Dlhodobu uzavreté železničné trate revitalizujeme na **cyklotrasy a náučné chodníky**, podporujúce turistiku a cestovný ruch v regiónoch.
- **Reálne zahrnutie Slovenskej republiky do siete vysokorýchlostných tratí TEN-T** na základných osiach Balt – Jadran, Hamburg – Balkán a Paríž – Mníchov - Viedeň - Bratislava. Podmienkou je vybudovanie moderného multimodálneho dopravného uzla v centre Bratislavy.
- Rozvoj a podporu nevyhnutnej dopravnej infraštruktúry na východe Slovenska ako strategického dopravného uzla pre nákladnú cestnú a železničnú dopravu. Východné Slovensko má významný potenciál stať sa križovatkou strategických záujmov pre tok a logistiku tovarov po železnici efektívnejším prepojením Európy a Ázie. Príprava potrebnej infraštruktúry, ako sú intermodálne terminály, logistické centrá, konsignačné sklady a pod. sú nevyhnutným predpokladom pre rozvoj dopravného uzla, ktorý môže priniesť pre tento región ekonomický rozvoj a zamestnanosť.
- Na budovanie dopravnej infraštruktúry chceme aj naďalej používať prioritne zdroje z kohéznych a štrukturálnych fondov Európskej únie, ktoré najmenej zaťažujú štátny rozpočet.
- **Modernizáciu leteckej a vodnej dopravnej infraštruktúry.** Chceme, aby sa regionálne letiská viac podieľali na ekonomickom rozvoji jednotlivých regiónov, predovšetkým na rozvoji cestovného ruchu v úzkej spolupráci s relevantnými regionálnymi subjektmi. Budeme vytvárať podmienky pri príprave budúcej kohéznej a štrukturálnej politiky tak, aby investície do rozvoja ich nevyhnutnej technickej infraštruktúry boli oprávneným nákladom.
- Zabezpečenie rozvoja bratislavského letiska pokračovaním procesu vstupu strategického partnera (koncesionára).
- Zlepšenie využitia potenciálu Dunaja pre osobnú i nákladnú lodnú dopravu dobudovaním a rozvojom potrebnej infraštruktúry (plavebná cesta, prístavy, intermodálne terminály a pod.). Za dôležité považujeme vyriešenie plavebných podmienok medzi Viedňou a vodným dielom Gabčíkovo a tiež vytvorenie možnosti vplávania lodí do ústia rieky Morava.

Energetická bezpečnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov

Energetická bezpečnosť je veľmi dôležitý faktor pre zabezpečenie stability a prosperity celej spoločnosti. Cieľom KDH je ekonomicky konkurencieschopná, technologicky vyspelá, bezpečná, surovinovo zabezpečená a nízkoemisná výroba a distribúcia energií.

KDH bude presadzovať a podporovať:

- Rozvoj konkurenčného a transparentného trhu s energiami s pozitívnym dopadom na domácnosti a podnikateľské prostredie a s cieľom posilniť ochranu spotrebiteľa a zvýšiť kvalitatívnu úroveň a flexibilitu poskytovaných služieb. Vytvoríme lepšie legislatívne podmienky pre zabezpečenie nezávislosti a vyššej odbornosti regulačného úradu.
- Dôslednejšie presadzovanie záujmov štátu v energetických podnikoch s účasťou štátu.
- Dlhodobé programy na **zníženie energetickej náročnosti** verejných budov, bytových a rodinných domov. Legislatívne doriešime problematiku **energeticky pasívnych budov** a zabezpečíme motivačné prostredie pre ich výstavbu.
- **Využitie výnosov z predaja emisií skleníkových plynov** na stimuly pre zníženie energetickej náročnosti v domácnostiach, výstavbu energeticky pasívnych domov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
- Zavádzanie **inteligentných meračov elektriny** v domácnostiach za účelom lepšej kontroly jej spotreby a tiež lepšieho prehľadu o spotrebovanej elektrickej energii. Týmto opatrením sa môžu výrazne znížiť náklady domácností na elektrickú energiu.
- Predchádzanie energetickým krízam diverzifikáciou dovozov energetických surovín, budovaním nových sieťových prepojení so susednými štátmi a výstavbou plynových zásobníkov.
- Rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energií za podmienky ekologickej udržateľnosti a ekonomickej efektívnosti. Prioritou v tejto oblasti bude podpora programov na využívanie **biomasy**, ktorá okrem efektívneho zdroja energie predstavuje aj veľký potenciál pre zamestnávanie nízko-kvalifikovanej pracovnej sily.

- Programy na lepšie **využívanie geotermálnych zdrojov** cielenou podporou, orientovanou predovšetkým na realizáciu technologických vrtov.
- **Využívanie jadrovej energie**, budovanie nových bezpečných jadrovej energetických zdrojov pri zachovaní aktuálnych bezpečnostných požiadaviek a štandardov a súčasného zaistenia bezpečného spracovania rádioaktívnych odpadov a dlhodobého bezpečného skladovania vyhoreného jadrového paliva.
- Integrované **využitie prírodných zdrojov Dunaja** na energetické účely za predpokladu maximálnej eliminácie negatívnych dopadov na životné prostredie.
- Vybudovanie celoštátnej infraštruktúry, potrebnej pre využívanie **elektromobilov** a ďalšie energetické inovácie.
- Vytvorenie podmienok, aby projekty na **úsporu energie, zníženie energetickej náročnosti budov, rozvoj obnoviteľných zdrojov a technologické inovácie v energetike** boli oprávnené na spolufinancovanie z európskych fondov v budúcom programovacom období 2014 – 2020.

Cestovný ruch – zdroj hrdosti a zamestnanosti v regiónoch

Slovensko a jeho regióny predstavujú svojimi prírodnými, historickými a kultúrnymi hodnotami významný ekonomický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Rozvoj cestovného ruchu môže zásadným spôsobom prispievať k udržateľnému rozvoju ekonomík jednotlivých regiónov a k tvorbe nových pracovných miest.

KDH bude preto ďalej pokračovať v presadzovaní opatrení na využitie daného potenciálu, predovšetkým urýchlenu **implementáciou zákona o podpore cestovného ruchu**. Tento zákon je dobrým systémovým nástrojom riadenia a finančnej podpory cestovného ruchu na miestnej, regionálnej aj národnej úrovni.

KDH bude v oblasti cestovného ruchu presadzovať a podporovať:

- **Rozvoj základnej technickej infraštruktúry**, predovšetkým dopravnej (okrem ciest a železníc aj chodníky, cyklotrasy a pod.), ktorý chceme presadzovať aj prostredníctvom **zákona o investičnej pomoci**.

- **Zvýšenie kvality služieb** aj prostredníctvom systému vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie opatreniami smerom k Ministerstvu školstva a samosprávnym krajom.
- **Zjednotenie kompetencií v oblasti cestovného ruchu** pod Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja prenesením kompetencie cyklotrás, značenia turistických trás a vidieckeho turizmu z iných rezortov.
- V procese prípravy kohéznej a štrukturálnej politiky EÚ na roky 2014-2020 pre financovanie cestovného ruchu budeme podporovať oblasťné a krajské organizácie cestovného ruchu ako oprávnených prijímateľov štrukturálnych fondov.
- V oblasti **propagácie cestovného ruchu Slovenska** budeme vychádzať z marketingovej stratégie, prijatej vládou SR, s prihliadnutím na aktuálnu hospodársku situáciu na domácom a zahraničných trhoch.
- Dobudovanie železničnej trate Trstená – Nový Targ, aby vznikol tzv. Tatranský železničný okruh.
- Zavedenie rekreačných šekov pre zamestnancov ako opatrenia, ktoré pomôže rozvoju domáceho cestovného ruchu.

Stavebníctvo prinášajúce zamestnanosť

Stavebníctvo vnímame ako odvetvie, ktoré sa významným spôsobom podieľa na tvorbe pracovných príležitostí. Jedným z najvýznamnejších objednávateľom stavebných prác je verejný sektor, predovšetkým v oblasti infraštruktúrnych stavieb.

KDH bude naďalej presadzovať zavádzanie transparentných metód pri verejnom obstarávaní stavebných prác, ktoré budú preferovať hodnotenie súťažných návrhov na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Dosiahneme tak zvýšenie kvality výstavby a znížime riziká spojené so štandardným obstarávaním.

KDH sa zameria v oblasti stavebníctva najmä na:

- Podporu **výstavby nájomných bytov** v obciach a mestách, aby sa dosiahlo cenovo dostupné a kvalitné bývanie, ktoré napomôže mobilite

pracovnej sily a vytvorí podmienky na bývanie pre mladé rodiny bez nutnosti neúmerneho zadlženia.

- Motiváciu súkromných stavebníkov k výstavbe a rekonštrukcii rodinných domov v obciach, a to podporou programov pre **rozvoj technickej infraštruktúry**, predovšetkým so zameraním na rozvoj **miestnych komunikácií**.
- Podporu revitalizácie obytných budov a domov so zameraním na **optimalizáciu ich energetickej hospodárnosti**. Prijmeme účinné opatrenia na zníženie výdavkov verejnej správy na kúrenie zatepľovaním verejných budov.
- Dokončenie procesu prípravy **nového stavebného zákona**, v ktorom uplatníme modernejšie mechanizmy územného plánovania vrátane aktívnejšej účasti občianskej a podnikateľskej verejnosti v procese prípravy územných plánov, efektívnejšie konania v rámci štátnej stavebnej správy, ako aj nespochybniteľnú a efektívne vymožitelnú zákonnosť pri realizácii týchto konaní. **Zjednodušíme a skrátime administratívne náročné stavebné konanie**, zvýšime tak investičnú aktivitu a zamestnanosť. Nezákonnosť čiernych stavieb budeme prísne postihovať vo všetkých oblastiach Slovenska za pomoci Stavebnej polície.

Podpora poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

Hlavným cieľom KDH v oblasti poľnohospodárstva je spoločensky prijateľná podpora kvalitnej produkcie zdravých domácich potravín, optimálne využitie potenciálu vidieckej krajiny a zabezpečenie kvalitného plnohodnotného života a pracovných príležitostí na vidieku.

Kladieme dôraz na **potravinovú bezpečnosť** nielen z hľadiska kvantity, ale aj kvality a dostupnosti. Lepšiu kvalitu chceme dosiahnuť zvýšením transparentnosti a kontroly celého procesu produkcie a distribúcie potravín, teda od poľnohospodárskej prvovýroby cez spracovanie až po predaj zákazníkovi.

Budeme podporovať výskum a vývoj technologických postupov, ktoré znížia náklady na produkciu a tým zvýšia konkurencieschopnosť slovenských poľnohospodárskych produktov, neohrozia kvalitu pitnej vody a znížia negatívne vplyvy na životné prostredie a klimatické zmeny.

KDH bude presadzovať opatrenia, motivujúce obyvateľstvo neodchádzať z vidieka. Dôležitá je obnova sociálno-ekonomických väzieb medzi obyvateľmi vidieka a „chotárnou“ pôdou ako základným výrobným prostriedkom v poľnohospodárstve.

KDH je na strane malých a stredných podnikateľov aj v poľnohospodárstve. Práve oni môžu podporiť vyššiu zamestnanosť na vidieku, lepšiu diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby a rozvoja vidieka, vyššiu krajinno-ekologickú stabilitu, ale najmä sociálno-ekonomickú stabilitu vidieka s dôrazom na potravinovú bezpečnosť a sebestačnosť.

KDH podporí a presadí v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka:

- **Obmedzenie výšky dane z poľnohospodárskej pôdy tak, aby neodrádzala od hospodárenia na pôde.**
- **Využívanie pôdy v správe Slovenského pozemkového fondu pre začínajúcich a malých poľnohospodárov pre tvorbu pracovných príležitostí v regiónoch.** Domácich „chotárnych“ a začínajúcich podnikateľov bude možné podporovať na trhu s pôdou, pri jej nákupe a pri prenajímaní.
- Predaj primárnych poľnohospodárskych produktov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou „z dvora“ a rozvoj agroturistiky.
- **Skrátenie cesty** komoditnej premeny **od** produktu **poľnohospodárskej prvovýroby** cez potravinársky výrobok až **po predaj tovaru spotrebiteľom**, čím zabezpečíme zvýšenie kvality, bezpečnosti a dostupnosti potravín.
- **Navýšenie priamych platieb** EÚ na úroveň starých členských krajín tak, aby bola dosiahnutá rovnocennosť a konkurencieschopnosť našich agropodnikateľov v prostredí EÚ.
- Doriešenie problému reštitúcií, ktoré sa pomaly a s ťažkosťami riešia už dvadsať rokov, čím dosiahneme zmiernenie krívd z minulosti.

2. ZODPOVEDNÁ A SPRAVODLIVÁ SOCIÁLNA POLITIKA, ZAMESTNANOSŤ A RODINA

Piliere našej sociálnej politiky sú:

- Aktívny boj s nezamestnanosťou je pre nás prioritou.
- Posilnenie princípov zodpovednej medzigeneračnej solidarity osobitne vo vzťahu k mladým rodinám, seniorom a zdravotne postihnutým.
- Presadenie princípu „nedeľa pre každého“ a ústavného zákona na ochranu manželstva ako zväzku muža a ženy.

Zamestnanosť, aktívna podnikateľská a sociálna politika

Jedným z negatívnych dôsledkov hospodárskej krízy je prudký rast nezamestnanosti na Slovensku. Kým v lete 2008 bola nezamestnanosť na úrovni 7,5%, dnes je takmer 14%. V čase krízy rástla nezamestnanosť na Slovensku dvakrát rýchlejšie ako v krajinách EÚ. Znepokojujúca je dlhodobá nezamestnanosť, rovnako i vysoká nezamestnanosť mladých ľudí a absolventov škôl. **Naším cieľom je zvýšiť efektívnu zamestnanosť**, ktorá je zdrojom ekonomického rastu, vyšších príjmov jednotlivca, rodiny i štátu.

KDH zlepší podmienky na zamestnávanie a podnikanie nasledovnými opatreniami:

- Zlepšením podnikateľského prostredia.
- Zmenou Zákonníka práce (pružnejšie pracovné vzťahy, zníženie nákladov zamestnávateľov, úprava minimálnej mzdy – § 120, vzťah odborov a zamestnaneckých rád).
- Znížením poisťných odvodov (napr. zrušením odvodov zamestnávateľov na poistenie v nezamestnanosti a prechod na financovanie nákladov nezamestnanosti na zamestnancov). Podporou tvorby pracovných miest na skrátený pracovný úväzok.
- Zavedením systému celoživotného vzdelávania pre každého zamestnanca prostredníctvom motivácie zamestnancov. Počas vzdelávacieho

procesu zamestnanca bude jeho prácu dočasne vykonávať odborne pripravený uchádzač o zamestnanie (tzv. rotácia).

- Zavedením zásady, ak príslušný úrad práce nedokáže uchádzača o zamestnanie počas 2 rokov umiestniť na trh práce, uchádzača prevzmu subjekty neštátnych služieb zamestnanosti alebo špecializované centrá pre prácu s ťažko umiestniteľnými uchádzačmi o zamestnanie.
- Zrušením nepriamej závislosti medzi poberaním dávok a príspevkov v hmotnej núdzi a evidenciou ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce.
- Prehodnotením efektívnosti nástrojov tzv. aktívnych opatrení trhu práce.
- Zvýšením vymožitelnosti práva.
- Prehodnotením Národného strategického referenčného rámca - aktualizovať operačné programy v sektore dopravy, energetiky, cestovného ruchu, životného prostredia, konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu s cieľom podporiť zamestnanosť v regiónoch s najvyššou nezamestnanosťou.
- Zvýšením podielu nájomných bytov na celkovom bytovom fonde, čím sa podporí mobilita pracovnej sily.
- Rozvojom sociálnych služieb pre seniorov, zdravotne postihnutých občanov, pre rodiny s deťmi a dlhodobo marginalizované skupiny.
- Zrovnoprávnením financovania poskytovateľov sociálnych služieb zavedením novej koncepcie financovania sociálnych služieb na princípe viaczdrojového financovania (štát, samospráva, klient, rodina) vrátane prehodnotenia prechodu niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky (zák.č.416/2001, zák.č.564/2004).
- Vytvorením legislatívneho finančného rámca na poskytovanie sociálnych služieb v domácom prostredí individuálnymi poskytovateľmi.
- Zvýšením motivácie zamestnávateľov zamestnávať dlhodobo nezamestnaných a absolventov škôl „odvodovými prázdninami“ po dobu 1 až 3 rokov v závislosti od miery nezamestnanosti v okresoch.

- Podporou študijných programov na SŠ a VŠ, ktorých súčasťou je prax a aplikovaný výskum (vzor západných univerzitných programov).
- Úpravou financovania stredných a učňovských škôl tak, aby motivovalo školy zvyšovať úspešnosť svojich absolventov na trhu práce a nezvyšovať počet uchádzačov o zamestnanie v evidencii úradov práce.
- Efektívnejším využitím prostriedkov z verejných zdrojov pri projektoch na tvorbu a udržanie pracovných miest.
- Posilnením dobrovoľnej daňovej asignácie ako princípu upevňovania občianskej spoločnosti a demokracie a zvyšovania motivácie verejnoprospešného sektora v spoločnosti (nanovo definovať verejnoprospešné priority štátu vrátane osôb, oprávnených na prijímanie asignačnej dane – na princípe neziskovosti, z obmedzenia prijímateľov by vyplynulo aj možné zníženie asignácie).

Medzigeneračná solidarita

Relatívne vysoká úroveň sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti a školstva vo vyspelých krajinách Európy a na Slovensku bola dosiahnutá vďaka medzigeneračnej solidarite. Rodičia rozdeľujú výsledky svojej práce nielen sebe a svojim deťom, ale i generácii starých rodičov. Tento systém medzigeneračnej solidarity je však v posledných rokoch narušený veľmi nepriaznivým demografickým vývojom, ktorý môže mať v budúcich rokoch vážne dôsledky nielen na náš dôchodkový systém, ale i na spoločenský a politický život, keďže starnutie populácie je spojené s ekonomickými, sociálnymi i politickými dôsledkami. Nepriaznivý demografický trend môžeme zmierniť zodpovednou a rozumnou rodinnou politikou, ktorá nediskriminuje viacdietné rodiny. Cieľom našej politiky je zdravá a funkčná rodina. Rodičovskú výchovu, výchovu detí chápeme ako povolanie. Štát a školský systém majú napomáhať rodičom pri výchove detí k zodpovednému rodičovstvu, a týmto **priaznivo pôsobiť aj na demografický vývoj**. Trojpilierový dôchodkový systém je výrazom medzigeneračnej solidarity a zároveň zodpovednej a spravodlivej sociálnej politiky.

KDH bude presadzovať:

- Dokončenie dôchodkovej reformy (v 2. pilieri je to problematika dôchod-

kových dávok) a v rámci posilnenia stability dôchodkového systému a jeho finančnej udržateľnosti zreformovanie 1. dôchodkového piliera zrealizovaním sadzieb odvodov do Sociálnej poisťovne a posilnením solidarity na úkor zásluhovosti (napr. stanovenie maximálnej výšky dôchodku, konečné určenie výšky dôchodku dovŕšením dôchodkového veku, obmedzenie nesystémových prvkov v 1. dôchodkovom pilieri – vianočný príspevok, spravodlivé valorizovanie dôchodkov – o pevnú sumu).

- Otvorenie 2. piliera a umožniť vstup pre všetkých, ktorí majú o sporenie záujem.
- Vylúčenie súbehu poberania výsluhového dôchodku s príjmom zo zamestnania v štátnej správe.
- Ďalej eliminovať odstránenie diskriminačného charakteru novej dôchodkovej reformy na ženy, ktoré sa dlhodobo celodenne starali o nezaopatrené deti (napr. pri výpočte osobného mzdového bodu, pri posudzovaní doby poistenia na starobný dôchodok).
- Vytváranie pracovných miest pre služby, ktoré sú poskytované seniorom a zdravotne postihnutým občanom (vrátane budovania potrebných zariadení).

Rodinná politika

Rodina je prirodzeným, základným a štát predchádzajúcim spoločenstvom. Rodina je miestom vzniku života, formovania ľudského charakteru i osvojovania si hodnôt. Starostlivosť o deti a výchova vo funkčnej rodine je základom prenosu mravných hodnôt, a teda základom pokoja, rozvoja a blahobytu spoločnosti. Štát je povinný spoločenstvo rodiny rešpektovať, chrániť a podporovať.

Súčasťou kultúrneho spôsobu života v Európe je voľná nedeľa bez práce. Voľná nedeľa má veľký význam nielen pre zdravie pracujúcich, ale aj pre život rodín s deťmi. Výrazne prispieva k zosúladieniu pracovného a rodinného života aj tým, že zvyšuje sociálnu ochranu zamestnaných a zároveň im umožňuje plniť si svoje rodinné a rodičovské funkcie. Preto v pracovnoprávnej legislatíve rozšírime počet dní, počas ktorých nebude možné nariadiť prácu, o všetky štátom uznané sviatky, vrátane nedeľ. **Chceme, aby nedeľa bola dňom voľna pre každého.**

Opodstatnenosť našich návrhov umocňuje fakt, že rodina ako inštitúcia je dnes vo vážnom ohrození.

KDH v politike podpory rodiny vychádza z princípov osobnej zodpovednosti, zodpovednosti za svoju rodinu a tiež z princípov subsidiarity a medzigeneračnej solidarity. Cieľom rodinnej politiky KDH je **vytvárať priaznivé prostredie pre rodiny s deťmi**, uspokojovanie ich materiálnych a duchovných potrieb, ako aj odstraňovať diskrimináciu viacdenných rodín. Chceme mladých ľudí motivovať k zodpovednému správaniu a **podporovať ich v príprave na manželstvo a rodičovstvo**. Rodinná politika KDH má dva základné atribúty: ochranu rodiny a podporu rodiny. Každá zdravá spoločnosť chráni inštitúciu manželstva, čím chráni spoločné dobro muža a ženy, rovnako aj ich detí. Aj preto navrhujeme **ústavný zákon o ochrane manželstva**.

Na podporu rodiny KDH presadí nasledujúce opatrenia:

- Prehodnotiť systém štátnej sociálnej podpory, s cieľom zvýšiť jeho efektivitu (napr. príplatky k príspevku pri narodení dieťaťa).
- Zvýšiť daňový bonus do 6 rokov na každé dieťa.
- Rozšíriť možnosť daňovej asignácie pre zamestnané deti (poskytnutie časti dane z príjmu rodičom, ktorí sú poberateľmi starobného dôchodku).
- Zvýhodnený odchod do dôchodku v závislosti od počtu detí (zrušenie sankcií krátenia dôchodku v prípade predčasného odchodu do dôchodku, t.j. zvýšenie dôchodku o 6 resp. 12%).
- Daňové – odvodové prázdniny pre novomanželov po dobu 1 roka v prípade prvého manželstva.
- Otcovská dovolenka (týždeň pracovného voľna nad rámec zákonnej dovolenky).
- Zvýšiť podporu výstavby nájomných bytov (štartovacie byty pre mladých s regulovaným nájomným, v spolupráci štátu a obce, sociálne bývanie pre rizikové skupiny).
- Vytváraním rôznych foriem cenovo dostupného bývania prispejeme

k zníženiu sociálnych problémov a sociálnych rizík v rodinách (zvýšime ochranu občanov pred podvodmi v oblasti vlastníctva a nájmu bytov).

- Zľavy vo verejnej doprave pre rodiny s deťmi a rodičov (napr. 3 deti = zľava 30%, maximálna zľava 50%).
- Daňový bonus na rodiča, poberateľa starobného dôchodku, ak žije v spoločnej domácnosti.
- Služby pre rodiny s deťmi (dostupné materské školy, materské centrá, detské ihriská a pod.)
- Zvýšiť ochranu zamestnancov (v novele ZP) prostredníctvom zvýšenia počtu dní, počas ktorých nie je možné nariadiť prácu (štátne sviatky a nedele).
- Motivovať zamestnávateľov na vytváranie skrátených úväzkov pre rodiča starajúceho sa o nezaopatrené dieťa a podporovať prácu z domu zjednodušením daňovej a odvodovej administratívy.

Rozvoj dlhodobu marginalizovaných skupín

Chceme zlepšiť sociálnu situáciu občanov, ktorí potrebujú pomoc, kombináciou foriem podpory vytvárania pracovných príležitostí, štátnej sociálnej podpory, sociálnej pomoci, sociálneho poistenia a charity. **Sociálnu pomoc chceme maximálne decentralizovať čo najbližšie k občanovi** do miest a obcí, pričom sociálne odkázaný občan by bol zainteresovaný na riešení svojho problému.

KDH v tejto oblasti navrhuje:

- Upraviť podmienky nároku na podporu v nezamestnanosti (vyššia a dlhšia dávka v nezamestnanosti pre starších občanov a pre ľudí z iných znevýhodnených skupín).
- Predčasný dôchodok umožniť aj v tom prípade, ak nedosahuje výšku 1,2 - násobku životného minima.
- Zvýšiť nezdaniiteľný základ dane zamestnanému rodičovi v rodine s ťažko

zdravotne postihnutým členom (v prípade opatrovania zdravotne postihnutého dieťaťa v domácom prostredí navrhujeme zvýšiť nezdaniteľný základ zamestnaného rodiča na dvojnásobok).

- Prehodnotiť inštitút osobitného príjemcu (IOP bude zahŕňať aj štátne sociálne dávky – rodičovský príspevok, príspevok pri narodení dieťaťa a pod.) všade tam, kde nespĺňa svoj účel.
- Poberanie dávky v hmotnej núdzi podmieniť výkonom aktivačnej činnosti.
- V súvislosti s deťmi v inštitúciách, najmä v detských domovoch, navrhujeme rozvoj práce s biologickou rodinou a budovanie sociálnych bytov pre rodiny na ulici s dohľadom sociálnych pracovníkov.
- Reformovanie reedukačných centier pre deti a mladistvých.
- Rozvoj systému práce s deťmi v domovoch s poruchami správania.
- Podporu profesionálnych rodín a náhradného rodičovstva.
- Rozvoj programov, ktoré podporujú príbuzných, aby sa starali o deti, keď zlyhali ich rodičia
- Prehĺbenie špecializácie polície a súdov pre problematiku detí, mladistvých a rodiny.
- Zlepšenie motivácie pre marginalizované skupiny občanov s cieľom zapojiť ich do pracovného procesu.
- Zavedenie inštitútu zamestnanca vo verejnom záujme (v zákone o sociálne vylúčených spoločnostiach) pre osoby s primeranou kvalifikáciou, trvalým alebo prechodným pobytom v mieste výskytu sociálne vylúčeného spoločenstva s cieľom systematicky pôsobiť a pretvárať životné postoje jeho členov.

3. KULTÚRA, VZDELANIE, VEDOMOSTNÁ SPOLOČNOSŤ A OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ

Piliere našej politiky v školstve, kultúre a občianskej spoločnosti sú:

- **Zasadíme sa za zvýšenie platov pre pedagogických i nepedagogických pracovníkov v rezorte školstva.**
- **Budeme dbať na zvýšenie kvality a praktickosti vzdelávania, vedy a výskumu.**
- **Chopíme sa iniciatívy pri riešení rómskej otázky s cieľom zlepšenia jej spolunažívania s väčšinovým obyvateľstvom.**

Rozvoj kultúry

Ani v čase krízy kultúra nesmie byť luxusom, okrajovou agendou, či znižujúcou sa rozpočtovou kapitolou. Je dôležitá pre identitu, zachovanie kultúrneho dedičstva krajiny a celkový rozvoj spoločnosti. Chceme významne prispieť k vytvoreniu spoločenského konsenzu o tom, aký minimálny podiel nášho bohatstva (podiel z HDP) bude spoločnosť pravidelne vyčleňovať na podporu kultúry s cieľom vytvoriť prostredie, v ktorom sa dá dlhodobo plánovať a tvoriť. Zároveň budeme podporovať zvyšovanie tohto podielu na úroveň priemeru Európskej únie.

KDH mieni na podporu kultúry presadzovať nasledujúce opatrenia:

- Podporíme vytvorenie spravodlivej a efektívnej grantovej schémy.
- Povinné 2% odvody do umeleckých fondov premeníme na dobrovoľné.
- V rámci historického a kultúrneho dedičstva budeme v legislatívnej a exekutívnej forme akcentovať kresťanské tradície.
- Posilňovať pramene kultúry a vzdelanosti Slovenska na základoch dedičstva sv. Cyrila a Metoda.
- Pre deti do 18 rokov, študentov VŠ a seniorov zavedieme „bezplatné dni“

vo všetkých štátnych múzeách, galériách a kultúrnych ustanovizniach.

- Podporíme program, „aby sa kultúra dostala k ľuďom“ (podpora mobilných expozícií).
- Budeme presadzovať, aby do roku 2015 mala každá stredná škola a aspoň polovica základných škôl kreatívne partnerstvo s kultúrnym sektorom alebo kreatívnym priemyslom.
- V rámci grantových schém budeme cielene podporovať vydávanie slovenskej literatúry všetkých žánrov.
- Budeme dlhodobo podporovať obnovu historického dedičstva, aby sme zachovali pamiatky ďalším generáciám a zlepšili podmienky pre cestovný ruch.
- Budeme chrániť najzácnejšie a najohrozenejšie archeologické lokality aj formou odškodnenia majiteľov poľnohospodárskych pozemkov.
- Podporíme aktivity na konzervovanie pamiatok na Slovensku (ruín hradov, kostolov a pod.) prostredníctvom občianskych združení, samospráv, vlastníkov.
- Budeme podporovať grantové schémy na podporu vyhľadávania a následnej ochrany archeologického kultúrneho dedičstva. Podporíme vytvorenie jeho on-line databázy.
- V oblasti výtvarného umenia sa zasadíme o zavedenie štandardov kvality pri výstupoch vo všetkých štátnych a regionálnych galériách a vykonanie ich dôkladného auditu. Zasadíme sa o rekonštrukciu Slovenskej národnej galérie a podporíme vznik Domu umenia – „Kunsthalle“ – priamo v hlavnom meste.
- Podporíme digitalizáciu kultúrneho dedičstva, aby bolo dostupné všetkým žiakom, študentom a občanom bývajúcim mimo centier.

Médiá

Médiá sú kľúčové pre fungovanie slobodnej spoločnosti, a preto budeme chrániť

ich nezávislosť a nedotknuteľnosť slobody slova. Na druhej strane majú médiá veľkú zodpovednosť, ktorá predpokladá vznik efektívneho regulačného rámca. Na podporu poslania médií prijmeme nasledujúce opatrenia:

- Podporíme zmeny v regulácii internetových médií tak, aby bola dôsledne zaručená sloboda slova, ale zároveň aby tieto médiá podliehali regulácii, aká je štandardná v prostredí printových a elektronických médií.
- Presadíme opätovné zavedenie časovej opony (od 6.00 do 20.00) pre programy označené ako nevhodné do 15 rokov veku.
- Spoločne s odbornou verejnosťou zadefinujeme úlohy a poslanie verejnoprávných médií a budeme presadzovať adekvátne financovanie tohto poslania.
- Budeme podporovať zavedenie mediálnej výchovy do škôl, tak aby táto prispela k vnímaniu úlohy médií a najmä k posudzovaniu ich obsahu na základe vlastného úsudku s cieľom podnietiť hľadanie pravdy.

Lepšie vzdelanie

Zvýšenie kvality vzdelávania je jednou z priorít KDH. V nasledujúcom volebnom období budeme presadzovať opatrenia, ktoré prispievajú k pozdvihnutiu kvality a prestíže slovenských škôl.

Náš prístup je postavený na troch základných pilieroch:

1. lepšia finančná motivácia pedagógov,
2. kvalitnejšie, bezpečnejšie a zdravšie školy,
3. väčšia sloboda.

V oblasti financovania bude KDH presadzovať predovšetkým:

- Skutočné zrovnoprávnenie financovania školských zariadení bez ohľadu na zriaďovateľa.

- Zmenu spôsobu financovania tak, aby školy okrem normatívov dostávali prostriedky navyše na základe kvalitatívnych výsledkov v objektívnych, celoštátnych meraniach (maturitné testy, monitor).
- Zabezpečíme, aby školy dostávali finančné prostriedky od zriaďovateľa v plnom rozsahu a načas.
- Výrazné zlepšenie odmeňovania pedagógov a nepedagogických zamestnancov, pričom úroveň platov budeme postupne navyšovať v závislosti od finančnej kondície štátu.
- Zavedenie kritéria kvality do systému ohodnotenia pedagógov.
- Po konzultácii s pedagogickou obcou zásadnú zmenu kreditového systému kontinuálneho vzdelávania.
- Konkurenciu inštitúcií, zabezpečujúcich kontinuálne vzdelávanie.
- Presun financií na ďalšie vzdelávanie pedagógov priamo na školy.
- Otvorenie škôl odborníkom z praxe.
- Zavádzanie nových vzdelávacích programov využívajúcich **metódy neformálneho vzdelávania**, zameraných na **rozvoj kompetencie a zručnosti**.
- Možnosť stáží a polročnej praxe pre študentov vysokých škôl počas ich štúdia.

V oblasti obsahu vzdelávania bude KDH presadzovať:

- **Viac slobody a zodpovednosti pre školy** - dôležitý je výsledok, spôsob ako sa k nemu dostanú je na zodpovednosti a slobodnom rozhodnutí školy, v prípade domáceho vzdelávania na rodičoch.
- Odstránenie nadbytočnej byrokracie a zmenšenie miery centralizácie v školstve.
- Vytvorenie nových vzdelávacích štandardov, redukciu štátneho vzdelávacieho programu v prospech školského vzdelávacieho programu. Tak umožníme školám nielen líšiť sa navzájom, ale aj reálne získať časový priestor pre vlastné zameranie.

- Inováciu metód vzdelávania na školách a zážitkové vzdelávanie.
- Aby sa školy mohli od seba odlíšiť, potrebujú rôzne učebné pomôcky, materiály, učebnice, a preto otvoríme trh pre tieto materiály a podporíme vytvorenie databanky s didaktickými podkladmi pre pedagógov, ktoré budú slúžiť nielen na prípravu na vyučovanie, ale aj na tvorbu samostatných školských vzdelávacích programov.
- Aby boli budúci učitelia lepšie pripravení do praxe, budeme presadzovať prispôsobenie študijných programov na pedagogických vysokých školách reálnym potrebám vzdelávacieho systému.
- Zásadne zreformujeme činnosť štátnej školskej inšpekcie, aby táto inštitúcia bola nápomocná a nie „reštrikčná“.
- Budeme podporovať zvýšenie počtu asistentov, špeciálnych pedagógov a psychológov na školách, s cieľom podporiť pedagógov v napĺňaní hlavného poslania školy.
- Budeme presadzovať, aby sa oveľa väčší dôraz kládol na individualitu dieťaťa, čo okrem iného znamená zásadné zlepšenie predškolskej diagnostiky a podporu čoraz potrebnejších špeciálnych pedagógov a pedagogicko-psychologických poradcov na školách.

Vzhľadom na to, že v škole trávajú deti priemerne viac času ako s rodičmi, je dôležité, aby bol škola bola bezpečným miestom a naučila deti dobrým návykom.

Preto budeme presadzovať:

- Zmenu charakteru škôl na „otvorené školy“, umožňujúce deťom aj popoldňajšie aktivity a aktívnu účasť rodičov na živote školy.
- Dostupnosť škôl pre deti s postihnutím ich premenou na bezbariérové školy.
- Opatrenia na zlepšenie kvality stravovania a telesnej výchovy a celkového zdravotného stavu žiakov na školách.
- Opatrenia na zaistenie vyššej bezpečnosti v školách (proti šíreniu drog, šikanovaniu, či na ochranu učiteľov pred útokmi).

- Zavedenie „školských autobusov“, dopravujúcich deti do škôl.

V čase krízy so stúpajúcou nezamestnanosťou je nevyhnutné pripravovať ľudí s väčším dôrazom na potreby trhu práce.

V tejto oblasti bude KDH podporovať:

- Pri odbornom vzdelávaní: dôraz na prax pred teoretickými vedomosťami a lepšie prepojenie medzi zriaďovateľmi a zamestnávateľmi.
- Pre študentov odborných škôl možnosť absolvovať praktickú časť vyučovania u fyzických alebo právnických osôb, ktorí budú pre tento účel motivovaní benefitmi od štátu.
- Prehodnotenie financovania študijných odborov, ktoré produkujú najvyšší podiel neúspešných uchádzačov o prácu spomedzi absolventov.

V oblasti vzdelávanie KDH okrem iného podporí a bude presadzovať aj nasledovné opatrenia:

- Prijímanie žiakov na stredné školy bez prijímacích skúšok na základe objektívneho hodnotenia ich schopností (Monitor 9).
- Zavedenie motivačnej podpory vzdelávania, v podobe príspevku k sporení na vzdelanie so štátnou prémieou po ukončení uceleného stupňa vzdelania. Takto získané prostriedky pomôžu žiakom pri štarte do života alebo ďalšom štúdiu.
- Rozvíjanie talentovaných detí v rôznych vedomostných súťažiach.
- Zásadnú zmenu v chápaní a fungovaní špeciálnych škôl. Tie majú dnes výrazne negatívny vplyv na životy mnohých detí, čo vedie k ich častému i bezdôvodnému vyčleňovaniu z väčšinouj spoločnosti po celý zvyšok ich života.
- Budeme presadzovať, aby minimálne každá stredná škola mala neobmedzený bezdrôtový prístup k vysokorýchlostnému internetu a každý študent prístup k osobnému počítaču.

Vysoké školy

Najpálčivejší problém dneška už nie je dostupnosť, ale kvalita vysokých škôl. Budeme preto presadzovať opatrenia, ktoré prispejú k zvyšovaniu kvality vzdelávania. Pôjde najmä o:

- Posilnenie úlohy kvalitatívnych ukazovateľov pri financovaní verejných vysokých škôl.
- Zmena kritérií akreditácie, tak aby zabezpečili skutočné hodnotenie kvality vzdelávania.
- Budeme presadzovať (pre SR primerané) prvky z osvedčených modelov evaluácií vysokých škôl v najvyspelejších krajinách Európskeho spoločenstva, vrátane účasti zahraničných hodnotiteľov.
- Zvýšenie úlohy interného hodnotenia študentmi a absolventmi, úspešnosti umiestnenia absolventov na trhu práce a ďalších kritérií vo vnútornom fungovaní škôl.
- Zmeny v odmeňovaní vysokoškolských pedagógov, tak, aby podstatne viac odzrkadľovali kvalifikačný rast a výsledky vedeckej práce. KDH si je vedomé, že pre zvýšenie kvality vysokých škôl a zamedzenie odlivu najkvalitnejších odborníkov je nevyhnutné urýchliť približovanie sa ich finančného ohodnotenie pomerom v starších krajinách Európskeho spoločenstva.
- Pokračovanie v nastúpenom trende zverejňovania údajov o kvalite, vnútornej štruktúre vysokých škôl a o výsledkoch jej absolventov na trhu práce s cieľom zlepšiť možnosti hodnotenia fungovania škôl.
- Podpora otvorenosti svetu prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, výmeny študentov, pritiahnutia špičkových zahraničných pedagógov a vedcov. Budeme presadzovať opatrenia pre zatriktívnenie výmenných programov v rámci EÚ, tak, aby umožňovali čo najširšie zapojenie sa študentov do týchto programov a súčasne motivovali študentov k lepším výkonom.
- Vytvorenie osobitného zdroja na obnovu slovenskej univerzitnej infraštruktúry, aby sa čím skôr stala konkurencieschopnou na medzinárodnej úrovni.

- Budeme presadzovať opatrenia pre zatraktívnenie výmenných programov v rámci EÚ, tak, aby umožňovali čo najširšie zapojenie sa študentov do týchto programov a súčasne motivovali študentov k lepším výkonom.
- Vytvorenie fondu na podporu nadaných študentov a pre štúdium na špičkových školách v zahraničí za presne definovaných podmienok zabezpečujúcich návrat týchto študentov do SR.
- Zvýšenie úlohy cudzieho jazyka vo vzdelávaní na vysokých školách.
- Podporu pre univerzitné bilingválne študijné programy.
- Presadzovanie opatrení na zvýšenie motivácie súkromného sektora pre spoluprácu s vysokými školami, vrátane opatrení napomáhajúcich vzniku výskumných centier pri vysokých školách. Tieto centrá by mali byť najmä zamerané na transfer technológií do praxe.
- Podporíme opatrenia, ktoré umožnia za presne stanovených podmienok odobrať nečestne získané vysokoškolské a vedecko-pedagogické tituly.

Veda a výskum

Veda a výskum si zaslúžia zvýšenú pozornosť spoločnosti, pretože práve z týchto odvetví môže prameniť naša budúca prosperita, založená na vedomostnej ekonomike.

- KDH si je vedomé, že základným predpokladom konkurencieschopnosti našich vysokých škôl v rámci EÚ je i kvalitný výskum. Preto bude podporovať opatrenia pre uskutočňovanie špičkového výskumu v týchto inštitúciách rovnako ako v Slovenskej akadémii vied, ako vrcholnej, rýdzo vedeckej inštitúcie v SR. Tieto opatrenia budú zahŕňať zmysluplné dobudovanie a obnovu prístrojovej infraštruktúry, ale aj vytvorenie podmienok pre omladenie týchto inštitúcií vrátane finančnej motivácie talentovanej mladej generácie pre angažovanie sa v oblasti výskumu.
- V rámci štátneho rozpočtu budeme preto presadzovať takú podporu vedy a výskumu, ktorá prinesie približovanie sa Slovenska v tejto

oblasti k aspoň priemeru v rámci európskeho výskumného priestoru. Pre naplnenie predchádzajúceho cieľa budeme presadzovať legislatívne zabezpečenie postupného nárastu rozpočtu Agentúry SR pre podporu a rozvoj výskumu a vývoja. KDH si je vedomé, že iba dostatočná domáca podpora výskumu v súťaživom prostredí dokáže vygenerovať osobnosti a tímy, ktoré budú úspešné i pri získavaní (podstatne väčších) zdrojov na úrovni EÚ. KDH si je tiež vedomé, že bez zvýšenej domácej podpory nie je možné efektívne využitie výskumnej infraštruktúry vybudovanej najmä z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ.

- Budeme sa zasadzovať o minimalizáciu byrokracie pri príprave a realizácii projektov v oblasti vedy a výskumu prostredníctvom zjednodušenia procesu hodnotenia projektových zámerov a samotných vedecko-výskumných projektov.
- Budeme sa zasadzovať o vyššiu objektivitu hodnotenia projektov v rámci grantových schém na podporu vedy a výskumu, najmä zabezpečením vyššej miery posudzovania nezávislými a zahraničnými posudzovateľmi.
- Podobne ako v školstve a kultúre, aj pri vede a výskume sa budeme usilovať o transparentnosť systému, čo najviac kritérií založíme na nárokovateľnosti po ich splnení, budeme presadzovať čo najmenej komisií a subjektívneho posudzovania.
- Podporíme činnosť Ústavu pamäti národa, ako novej, komunizmom nezaťaženej inštitúcie pre skúmanie slovenskej histórie.

Celoživotné vzdelávanie

Nároky na schopnosti sa menia aj pre skôr narodených, a preto sa zvyšuje dôležitosť celoživotného vzdelávania, ak majú mať aj ľudia, ktorí už pôsobia na trhu práce, šancu obstáť v súťaži s mladými. Preto:

- Budeme podporovať možnosti na doplnenie vzdelania a rekvalifikáciu v každom veku.
- Chceme umožniť výraznú odpočítateľnosť nákladov na ďalšie vzdelávanie pre fyzické osoby z daňového základu. Keďže najviac potrebujú motiváciu na vzdelávanie zamestnancov malé a stredné podniky (veľké fir-

my vzdelávajú spravidla aj bez potreby verejných stimulov), navrhujeme v ich prípade zvýšenie odpočítateľnosti nákladov na vzdelávacie aktivity zamestnancov zo základu dane právnických osôb.

- Budeme presadzovať akreditovanie programov (nie inštitúcií), ktoré poskytujú ďalšie vzdelávanie.

Šport a mládež

- Podporíme šport pre všetkých budovaním areálov i finančne nenáročných športovísk (malých ihrísk, cyklotrás, bežeckých tratí).
- Zvýšime financovanie profesionálneho a amatérskeho športu, ako aj mládežníckych aktivít so zameraním na zmysluplné naplnenie voľného času.
- Budeme podporovať športové a telovýchovné organizácie a tiež športové školy pri rozvíjaní ich činnosti.
- Podporíme športové a kultúrne aktivity pre mládež a aktivity organizované mládežou.
- Odstránime byrokratickú záťaž pri získavaní dotácií na programy pre deti a mládež, zároveň zabezpečíme lepšiu kontrolu vynaložených prostriedkov.
- Podporíme rozvoj komunitných centier, ktoré by umožnili mládeži alternatívne využívať voľný čas so zameraním na rozvoj ich kompetencií a zručností.

Občianska spoločnosť

- Budeme chrániť občianske slobody. Zároveň budeme dbať aj o to, aby si občania plnili aj svoje povinnosti voči spoločnosti, štátu, obci a rodine. Budeme presadzovať zachovanie možnosti dať 2% dane z príjmu fyzických a 1,5% dane z príjmu právnických osôb pre neziskové organizácie, a zároveň presnejšie zadefinovanie možného použitia darovaných peňazí.

- Budeme presadzovať, aby niektoré štátne politiky boli tvorené participatívnym spôsobom v partnerskom dialógu s občanmi a zainteresovanými skupinami.
- Budeme podporovať vyššie dotácie pre mimovládne neziskové organizácie (MNO), ako aj zavedenie úhrady sociálnych odvodov za dobrovoľníkov štátom.
- Budeme presadzovať vytvorenie a podporu mechanizmov spolupráce medzi verejnou správou a MNO a ich foriém financovania. Je potrebné systematicky vyhodnocovať jednotlivé mechanizmy spolupráce vrátane spôsobu ich financovania (sociálne a ekonomické efekty, výhody a nevýhody v porovnaní s plánovanými cieľmi ako aj neočakávané dopady). Považujeme za kľúčové vyhodnocovať aj efekty vybraného spôsobu financovania služieb a aktivít MNO, pretože majú kľúčový dopad na kvalitu a stabilitu služieb poskytovaných MNO. Navrhujeme využívanie výsledkov hodnotenia pri tvorbe implementačných mechanizmov pre verejné politiky.
- Budeme presadzovať vytvorenie platformy, ktorá by zabezpečila permanentný dialóg s občianskou spoločnosťou a umožnila by verejnú diskusiu o závažných otázkach spoločnosti, podporu aktívnych občanov a posilňovanie občianskeho kapitálu.
- Navrhujeme vzdelávanie pracovníkov verejnej správy o princípoch a modeloch partnerstva medzi verejnou správou a MNO a o výhodách a modeloch participácie zainteresovaných aktérov a verejnosti na tvorbe verejných politík.
- Navrhujeme Program inštitucionálnej podpory sieťových MNO (platformy), ktorých poslaním je zastupovanie slovenských MNO v európskych sieťach a ovplyvňovanie európskych politík a rozhodovania.
- Budeme podporovať tvorbu pilotných programov a hľadania riešení v situáciách, keď štát nedisponuje prístupom, ktorým je schopný daný problém riešiť. Napríklad v oblasti integrácie Rómov, vzdelávacích inovácií, testovanie riešení, ktoré fungujú v zahraničí, ale na Slovensku sa zatiaľ neuplatnili - najmä v oblastiach ktoré nie sú zaujímavé pre podnikateľskú sféru (alebo sa podnikateľská sféra v nich neosvedčila) – sociálne podniky, zamestnanosť.

- Súhlasne s požiadavkami distribučnej spravodlivosti sa postaráme, aby sa verejné subvencie F. udeľovali takým spôsobom, aby si klient mohol poskytovateľa služby (školy, školské zariadenia, sociálne služby, zdravotníctvo a pod.) vybrať naozaj slobodne a podľa svojho svedomia.
- Budeme presadzovať zavedenie konkurenčného prostredia na základe štandardov kvality poskytovaných verejných služieb a zrovnoprávnenie ich financovania.

Bezbariérové Slovensko

KDH podporuje budovanie spoločnosti, ktorá akceptuje ľudí so zdravotným postihnutím ako plnohodnotných členov a ktorá im, či už v podobe primeranej finančnej podpory alebo služieb vyrovnáva ich znevýhodnenie tak, aby mohli čo najsamostatnejšie existovať a zapájať sa do bežného života.

Preto chceme iniciovať nasledujúce kroky:

- Prípravu samostatného zákona pre komplexnú problematiku ľudí so zdravotným postihnutím.
- Zásadnú zmenu posudzovania funčnej schopnosti občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, v súlade s odporúčaniami WHO.
- Podporu vytvárania kontaktných miest na úrovni okresov, ako aj centier včasnej diagnostiky a následnej včasnej komplexnej intervencie, ktoré by pomáhali osobám so zdravotným postihnutím a ich rodinám.
- Dôslednejšie sledovanie výstavby a procesu debarierizácie verejných budov, železníc, MHD a iných verejných priestorov.
- Jasné vymedzenie činnosti a poslania špeciálno-pedagogických poradní a zmenu ich financovania.
- Vytváranie podmienok pre lepšiu integráciu detí a študentov so zdravotným postihnutím od materskej školy až po vysokú školu.
- Sociálnu debarierizáciu verejných inštitúcií pre nepočujúcich.

- Úpravu legislatívnej normy pre poskytovanie príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov zdravotného postihnutia tak, aby po objektívnom posúdení boli príspevky a služby nárokovateľné a nie fakultatívne, čím by sa odstránilo nebezpečenstvo klientelizmu a korupcie.
- Odstránenie diskriminačných obmedzení v legislatíve (z hľadiska veku, umiestnenia v ústavnom zariadení a pod.).
- Zvýšenie limitu príjmu žiadateľa pre poskytnutie peňažných príspevkov na úroveň priemerných príjmov a zvýšenie dostupnosti kompenzačných pomôcok osobám v hmotnej núdzi formou plnej úhrady ich ceny.
- Vybudovanie bezbariérových sociálnych bytov.
- Zvýšenie motivácie zamestnávateľov, aby vytvárali vhodné pracovné podmienky pre ľudí so zdravotným postihnutím a poskytovali im pracovné pozície, primerané ich dosiahnutému vzdelaniu.
- Zlepšovanie prístupnosti elektronických médií osobám so zrakovým a sluchovým postihnutím.
- Podporu aktivít mimovládnych neziskových organizácií v záujme vytvorenia vhodného prostredia pre poskytovanie kvalifikovanej poradenskej činnosti jednotlivcom i rodinám a pre spoluprácu verejného a neverejného sektora.
- Zahájenie deinštitucionalizácie pobytových sociálnych služieb s cieľom navrátiť ľudí so zdravotným postihnutím do prirodzeného prostredia komunit.
- Prípravu reformy nevyhovujúceho a zastaraného systému opatrovníctva ľudí s mentálnym a psychosociálnym postihnutím v súlade s princípmi podporovaného rozhodovania.

Problematika rómskej menšiny

Podľa odborných odhadov tvorí rómska menšina 8% populácie Slovenska a jej podiel sa bude zvyšovať na 10% v roku 2030. Veľká časť Rómov je následkom

nízkeho vzdelania a nezamestnanosti závislá od sociálneho systému, a tiež v živote čelí zložitým situáciám najmä z dôvodu chudoby a diskriminácie.

KDH si uvedomuje potrebu riešenia problematiky rómskej menšiny, zmiernenia stúpajúceho napätia v zmiešaných oblastiach a zároveň si je vedomé, že pozitívne výsledky je možné dosiahnuť iba s účasťou a spoluzodpovednosťou Rómov. Sme pripravení vypracovať nový prístup. Ten bude založený na tom, že vytvoríme podmienky na to, aby Rómovia získali reálne príležitosti na zlepšenie svojho života. Ale zároveň budeme od nich požadovať, aby si boli vedomí, že ich vzťah k spoločnosti sa musí postupne vyvažovať z ich strany predovšetkým plnením svojich povinností, založených na dodržiavaní zákona. Bez aktívneho budovania rovnováhy práv a povinností sa podľa nás tento problém riešiť nedá.

V snahe prispieť k riešeniu nahromadených problémov bude KDH presadzovať:

- Vypracovanie plánov rozvoja pre rómske osady — vybudovanie komunitných centier, centier obnovy rodiny, ktoré by mali postupne prerastať do miestnych „inkubátorov sociálno-ekonomického úspechu“.
- **Vytváranie miestnych programov podporovaného zamestnávania s posilnenou vzdelávacou zložkou za účelom zlepšovania pracovných zručností rómskej populácie v ekonomicky aktívnom veku.**
- **Vytvorenie nástrojov na pomoc čo najväčšiemu počtu rómskych detí, aby sa dostali zo sociálne deprivovaného prostredia** (podpora nultých ročníkov základných škôl, vzdelávanie a testovanie školskej zrelosti robí aj v rómčine, internátne školy od druhého stupňa ZŠ striktne na báze dobrovoľnosti, ale s plným financovaním zo strany verejných rozpočtov, podpora programov rodinnej asistencie, práca s rodičmi).
- Vytvorenie motivačných nástrojov, aby deti z extrémne chudobných rodín mohli pokračovať v štúdiu aj na strednej škole (štipendia pokrývajúce všetky náklady).
- Vypracovanie miestnych programov inklúzie najmä prostredníctvom formálneho a ďalšieho vzdelávania a kultúry.
- Zvýšenie adresnosti sociálnej podpory a pomoci s cieľom zmenšiť priestor na jej zneužívanie (napr. detailnejšie pravidlá zavedenia inštitútu osobitného príjemcu) a tiež zvýšiť jej motivačné efekty k spoloč-

sky žiadúcemu konaniu (napr. školská dochádzka a povinná zdravotná starostlivosť pre deti).

- Prísun investícií do základnej infraštruktúry sídiel s nízkym stupňom vybavenosti (kanalizácia, vodovody, elektrické rozvody, cesty).
- Tvorbu a používanie motivačných nástrojov na aktívne ovplyvňovanie vlastného materiálneho a finančného zabezpečenia a budovanie pocitu vlastníckej spoluzodpovednosti za majetok (napr. zapojenie Rómov pri výstavbe domov a technickej infraštruktúry).
- Spomalenie až zastavenie šírenia extrémnej chudoby a pomoc sociálne slabým komunitám prostredníctvom cielenej pomoci štátu, podporou aktivít charity, mimovládnych organizácií, kresťanských spoločenstiev, ktoré majú najlepšie výsledky v tejto oblasti.
- Prijatie a uplatňovanie účinnejších opatrení najmä v boji proti úžere, majetkovej a drobnej kriminalite.
- Budovanie dôvery rómskej komunity k inštitúciám štátu (zvyšovanie počtu Rómov v Policajnom zbore a iných silových zložkách štátu).
- Systematické posilňovanie kultúrnej identity rómskych komunít najmä prostredníctvom vzdelávania, miestnej kultúry a histórie a prvkov občianskej spoločnosti.

Vzťah štátu, cirkví a náboženských spoločností

KDH oceňuje významný prínos cirkví a náboženských spoločností pre Slovensko, duchovný a materiálny rozvoj človeka a spoločnosti, etiku a kultúru v našej krajine. Sme pripravení na dialóg a spoluprácu s cirkvami a náboženskými spoločenstvami v záujme upevňovania základných hodnôt, o ktoré sa opiera slobodná spoločnosť.

KDH podporuje dokončenie zmluvného rámca medzi Slovenskou republikou a Svätou Stolicou a právneho rámca vo vzťahu k registrovaným cirkvám a náboženským spoločenstvám.

4. PORIADOK A BEZPEČNOSŤ

Piliere nášho programu v oblasti bezpečnosti a spravodlivosti sú:

- **Rázny boj s korupciou.**
- **Likvidácia dedičstva komunistickej prokuratúry a jej reforma na modernú a dôveryhodnú ustanovizeň.**
- **Výrazné zlacnenie verejnej správy a rozvoj funkcionality e-governmentu.**

KDH považuje vládu práva a dodržiavanie zákona za základ slobodnej spoločnosti. Kľúčovými inštitúciami pre bezpečnosť občanov, poriadok a zákonnosť v spoločnosti sú represívne zložky štátu. Polícia je službou občanom a spoločnosti, jej základným poslaním ma byť tvrdosť k zločinu a slušnosť voči občanom. Policajná služba musí fungovať transparentne a efektívne. Občanom má byť v prípade potreby nablízku, otvorená, má slúžiť ich potrebám a má byť pripravená chrániť život, slobodu a majetok.

V uplynulom roku a pol dosiahli bezpečnostné zložky štátu výrazné úspechy. Slovenská republika mala v roku 2011 najnižší počet násilných zločinov od roku 1990. Rovnako sa podarilo znížiť počet obetí dopravných nehôd na najnižšiu úroveň za posledné desaťročia. Policajné zložky rozložili a začali trestné stíhať najvyššie postavených predstaviteľov organizovaného zločinu. Úrad boja proti korupcii v spolupráci s Úradom špeciálnej prokuratúry odhalil významne prípady korupcie predstaviteľov verejného života, ako aj mimoriadne závažné prípady daňových podvodov. Na východnom Slovensku boli výrazne posilnené špeciálne poriadkové jednotky, ktoré zvýšili bezpečnosť v blízkosti segregovaných osád, kde sú občania často vystavení síce drobnej, ale veľmi frekventovanej majetkovej kriminalite. Bol zavedený systém hodnotenia policajtov na základe dosiahnutých výsledkov.

KDH bude v bezpečnostnej oblasti ďalej presadzovať:

- Centralizáciu a skvalitnenie výberu nových príslušníkov Policajného zboru.
- Zásadné sprísnenie výcviku a služobnej disciplíny v Policajnom zbore,

zriadenie špeciálnej výcvikovej základne Policajného zboru formou stálej poriadkovej jednotky.

- Stabilizáciu sociálneho a platového systému ozbrojených zložiek, Horskej záchranej služby a Hasičského a záchranného zboru v závislosti od ekonomických možností štátu.
- Kontinuálnu implementáciu spravodlivého hodnotiaceho a kariérneho systému v polícii a v hasičskom a záchrannom zbore, zameraného na reálne výsledky.
- Komplexné prezbrojenie Policajného zboru s cieľom dobudovať modernú a akcieschopnú políciu.
- Zabezpečenie účinnej ochrany slušných ľudí pred kriminalitou páchanou občanmi zo sociálne odkázaných spoločností najmä v blízkosti rómskych osád; v tejto súvislosti budeme pokračovať v razantnom personálnom navýšení pohotovostných motorizovaných jednotiek nielen na východnom Slovensku, ale aj v ďalších regiónoch Slovenska.
- Podporu nasadzovania kamerových systémov v miestach so zvýšenou kriminalitou.
- Zavedenie objektívnej zodpovednosti pri dopravných priestupkoch.
- Reálnu povinnosť verejnej práce ako sankcie za priestupok, v prípade ak je pokuta nevyhnutnou sankciou.
- Posilnenie technických kapacít dopravnej polície s cieľom pokračovať v pozitívnom trende poklesu obetí dopravných nehôd, vrátane realizácie projektu tzv. inteligentného policajta.
- Vytvorenie jednotného elitného Úradu boja proti korupcii a organizovanej kriminalite.
- Poskytnutie ochrany a odmeny pre ohlasovateľov korupcie a závažnej kriminality formou osobitného zákona.
- Dobudovanie špičkového policajného centrálného analyticko – koordinačného centra na boj proti kriminalite.

- Vybudovanie Národného protiteroristického a analytického centra s cieľom vytvoriť fungujúci koordinačný mechanizmus v boji proti všetkým formám terorizmu; zvýšená pozornosť sa musí venovať islamskému terorizmu, kyberterorizmu a skvalitneniu výmeny informácií v rámci SR aj vo vzťahu k zahraničným partnerom.
- Posilnenie inšpekčných a kontrolných mechanizmov v rámci polície s cieľom eliminovať korupciu, spoluprácu policajtov s kriminálnym prostredím a zneužívanie právomocí verejného činiteľa; zároveň však inšpekčná služba musí chrániť policajtov pri pokusoch o ich diskreditáciu zo strany podsvetia.
- Zásadnú reformu spravodajských služieb s cieľom zvýšenia ich efektívnosti a akcieschopnosti, odstránenia duplicitných činností a vytvorenie mechanizmov na zabezpečenie ich účinnej kontroly zo strany NR SR; posilnenie kompetencií parlamentných výborov však musí byť vyvážené prísnyimi kritériami výberu poslancov do týchto výborov.
- Modernizáciu ochrany Schengenských hraníc s dôrazom na systémy technickej a fyzickej ochrany štátnych hraníc.
- Vybudovanie Imigračného a naturalizačného úradu, ktorý bude plniť úlohy riadenia migrácie, zabezpečovať cudzineckú, pobytovú a azylovú agendu, vrátane problematiky štátneho občianstva.
- Dobudovanie integrovaného záchranného systému a posilnenie technických a personálnych kapacít na riešenie krízových situácií.
- Optimalizáciu siete útvarov Hasičského a záchranného zboru a podporu dobrovoľných hasičských zborov.
- Podporu prísnej azylovej politiky. Zasadíme sa za vysokú úroveň ochrany inštitúcie azylu pred jeho zneužívaním. Na pôde EÚ budeme presadzovať zachovanie suverenity členských štátov pri rozhodovaní o azyle a kontrole vonkajších hraníc Únie.

V oblasti verejnej správy bude KDH presadzovať:

- Prijatie pripraveného komplexného volebného kódexu.
- Štyri volebné obvody pre voľby do NR SR.

- Pre prehĺbenie transparentnosti verejného života prijatie právnej úpravy lobingu.
- Výrazné zlacnenie verejnej správy na základe určenia porovnateľných štandardov jednotlivých výdavkových položiek (na zamestnancov, budovy, zariadenia, automobilovú techniku, atď.).
- Výrazný posun v rozvoji funkcionality e-governmentu.
- Podporu digitalizácie v archívnictve s cieľom modernizácie archívov.
- Komunálnu reformu, smerujúcu k zlučovaniu menších obcí, resp. k spájaniu ich administratívnych kapacít.
- Podnietenie diskusie o celkovej prísnejšej úprave hazardných hier.

Justícia a právny štát

Na Slovensku sa v posledných rokoch začala prejavovať tolerancia k násiliu, dokonca aj k tomu najbrutálnejšiemu násiliu. Mnohé tragické udalosti nám však pripomínajú, že najdôležitejšou úlohou štátu je postarať sa o bezpečnosť svojich občanov.

Jednou z najväčších výziev rezortu spravodlivosti v minulosti preto bola rekonštrukcia trestného práva a boj proti korupcii. Vysoká miera korupcie totiž oslabuje dôveru v štátne inštitúcie vrátane justičných a policajných organov a podkopáva hodnoty, na ktorých je založená demokracia. Všetci občania si zaslúžia právny systém, ktorý dáva šancu všetkým, namiesto toho, aby ochraňoval úzke záujmy len „niekoľkých“.

Výsledkom rekonštrukcie trestného práva je prísnejší postih páchatel'ov násilných trestných činov a moderný trestný proces, ktorý je rýchly a efektívny. Výsledkom zmien v trestnom práve je 50 % pokles v páchaní násilných trestných činov za posledných osem rokov. Naša dnešná skúsenosť veľmi jasne ukazuje, že rozdelenie právomocí v trestnom konaní medzi viaceré štátne orgány robí trestnú politiku štátu menej efektívnou a viac chaotickou. Štát musí mať jednotnú a jasnú trestnú politiku, ktorá zabezpečí záujem štátu o prísne a spravodlivé potrestanie páchatel'ov trestných činov.

KDH preto bude v oblasti trestného práva presadzovať:

- Ústavnú zmenu, ktorá začlení orgány štátnej obžaloby pod rezort justície tak, ako je to obvyklé takmer vo všetkých demokratických štátoch. Navrhujeme prijatie osobitného ústavného zákona, ktorý zabezpečí stabilitu a funkčnosť Špecializovaného trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry (špeciálneho štátneho zastupiteľstva) ako kľúčových inštitúcií boja proti organizovanému zločinu a korupcii.
- Trestnú zodpovednosť právnických osôb v súlade s našimi medzinárodnými záväzkami. Na jednej strane zlepšujeme podnikateľské prostredie, na strane druhej musí byť v podnikaní aj zodpovednosť. Žiadne predstavenstvo obchodnej spoločnosti nemôže stáť nad zákonom alebo mimo zákona. Naša ekonomika závisí od čestnosti a poctivého prístupu. Po schválení trestnej zodpovednosti právnických osôb budeme mať nový nástroj na presadenie týchto hodnôt, ktoré chránia náš systém slobodného podnikania pred zločinom a korupciou.
- Účinný zákon o preukazovaní pôvodu majetku. Legitímnym cieľom tejto právnej úpravy je zabrániť protiprávnemu nadobudnutiu majetku. Naša ústava chráni vlastnícke pravo, ale len vlastnícke pravo nadobudnuté z legálnych príjmov. Právny štát nemôže tolerovať existenciu a užívanie majetku nadobudnutého z nelegálnych aktivít. Navrhujeme sprísnenie platného zákona tak, aby ho nebolo možné obchádzať cez fiktívne obchodne operácie.
- Rozšíriť možnosti obligatórneho prepadnutie majetku pri uznaní viny páchatel'a.
- Legislatívne riešenia, ktoré budú minimalizovať možnosť obštrukcie obvinených a obhajcov, ktorí niekedy zneužívajú svoje trestno-procesné práva na predlžovanie súdnych sporov a v prípade megaprocesov sa im často darí blokovať priechod spravodlivosti. Jedným z riešení je presadenie inštitútu verejných obhajcov, ktorí by v prípade obštrukcii zvolených obhajcov prebrali obhajobu obžalovaných.
- Sprísnenie ústavného zákona o konflikte záujmov a zúženie imunity ústavných činiteľov len na konanie súvisiace s výkonom verejnej funkcie.
- Ústavnú úpravu „jeden mandát stačí“, ktorá zabráni kumulácii výkonu mandátu poslanca NR SR s inými volenými funkciami.

Reforma súdnictva

Ústava a platné zákony vytvorili garancie nezávislosti justície, ktoré sú porovnateľné s postavením súdnej moci vo vyspelých demokratických štátoch. Nezávislosť sudcov a prokurátorov je však iba jednou stranou mince. Druhou stranou tej istej mince je a musí byť zodpovednosť. Na Slovensku zatiaľ medzi sudcami a prokurátormi prevažuje skôr tendencia zmierňovať požiadavky, ktoré sú kladené na výkon justičnej profesie. Zmyslom rezortu spravodlivosti musí byť zabezpečenie spravodlivého procesu. Tí, ktorí žijú v súlade so zákonom, musia byť chránení, a tí, ktorí zákon porušujú, musia byť prísne potrestaní.

KDH sa v oblasti reformy súdnictva a rezortu spravodlivosti zasadí za:

- Razantnú personálnu obmenu justície. Justícia musí byť otvorená transparentná. Zmeny, ktoré sa podarili v tomto smere uskutočniť od roku 2010 boli potrebné, ale sú len čiastkové.
- Iniciovanie diskusie o ústavných zmenách, týkajúcich sa spôsobu kreovania súdnej moci. Jednou z možností je aplikácia bezpečnostných previerok na všetkých sudcov, ďalšou možnosťou je voľba časti členov Súdnej rady občanmi v priamych voľbách alebo priama voľba sudcov.
- Presadenie opatrení na zrýchlenie a zefektívnenie súdneho konania. Kľúčovým projektom v súdnictve musí aj naďalej byť pokračovanie projektu Súdny manažment. Tento projekt, spočívajúci v rozsiahlej informatizácii súdnictva a meniaci celý obeh spisu po súde, je najväčšou zmenou vo vnútornom chode súdov za posledné desaťročia. Okrem skrátenia súdneho konania má tento projekt aj výrazný protikorupčný efekt, keďže zabezpečuje náhodné pridelovanie súdnych káuz sudcom elektronickým spôsobom.
- Posilnenie prvkov kontradiktórnosti v občianskom súdnom konaní, teda zodpovednosti účastníkov konania za predkladanie dôkazov.
- Zavedenie systému doslovnej protokolácie v civilnom procese.
- Zvýšenie počtu odbornej súdnej administratívy (vyšších súdnych úradníkov a probačných a mediačných úradníkov), ktorá môže výrazne pomôcť k zrýchleniu súdneho konania.

- Presun pozemkových kníh z katastrálnych úradov do rezortu spravodlivosti, aby sa zefektívnila civilná justícia.
- Otvorenie notárskej komory a zrušenie systému numerus clausus v rámci znížovania miery korporativizmu v našom štáte.
- Zverenie verejnej politiky vrátane legislatívy do výlučnej kompetencie ministerstiev ako štátnych orgánov, ktorých predstavitelia sú priamo zodpovední zástupcom občanov – Národnej rade SR.
- Urýchlené vybudovanie detenčného ústavu. Neschopnosť dvoch vlád začať s výstavbou detenčného ústavu ohrozuje bezpečnosť slušných ľudí pred nebezpečnými páchatelmi násilných a sexuálnych zločinov, ako aj pred recidivistami.
- Ďalšie rozširovanie kapacít našich väznic bez zvyšovania počtu príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže (ZVJS). Činnosť ZVJS sa musí stať efektívnejšou a časť administratívy bude potrebné preniesť do priameho výkonu služby.
- Spravodlivé vyrovnávanie sa s dedičstvom obdobia neslobody, počas ktorého boli ľudia na Slovensku prinútení žiť v nedemokratickom, totalitnom politickom režime, v ktorom neboli dodržiavané základné ľudské práva a slobody. Budeme presadzovať vznik Memoriálu totalitného utrpenia ako vzdelávacej inštitúcie, ktorá bude poskytovať vzdelávanie širokej slovenskej verejnosti, najmä mládeži o totalitnej minulosti. Budeme podporovať inštitúcie, zaoberajúce sa skúmaním príčin a dôsledkov straty slobody, pretože pamäť a identita spolu súvisia. Nezabúdanie, poznávanie a spoločné vedomie o našej minulosti nám ukážu správne smerovanie do budúcnosti.

5. ZDRAVOTNÁ POLITIKA A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Základné piliere zdravotníckej politiky KDH:

- **Spravodlivé financovanie zdravotníctva založené na solidárnej platbe ekonomicky aktívnych obyvateľov, zvyšovaní platby štátu do úrovne 5% priemernej mzdy spred dvoch rokov a zavedení individuálneho pripoistenia.**
- **Zníženie finančnej záťaže pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľov prostredníctvom zavedenia maximálneho limitu na finančnú spoluúčasť pacientov pri platbách a zdravotnú starostlivosť.**
- **Prijatie samostatného zákona o etike a bioetike.**

Zdravie je jednou zo základných hodnôt pre jedinca i pre spoločnosť. Prispieva výraznou mierou ku kvalite života jedinca a vytvára predpoklad pre dobré fungovanie spoločnosti. Základným cieľom KDH je dosiahnutie a udržanie čo najlepšieho zdravotného stavu celej populácie, s osobitnou pozornosťou orientovanou na deti a mládež, seniorov a na kardiovaskulárne, onkologické a psychiatrické ochorenia.

Ekonomická, vzťahová i politická spravodlivosť, založená na dôslednom uplatňovaní kresťanskej etiky, efektívnosť systému so zabezpečením najvyššej možnej kvality, spolu so solidaritou a spoluzodpovednosťou za vlastné zdravie tvoria **hlavné východiská zdravotnej politiky KDH.**

Zdravotná politika KDH, vnímajúc súčasnú finančnú, hospodársku i hodnotovú krízu, je súčasne postavená na poznaní skutočnej potreby zdravotnej starostlivosti, s rešpektovaním jej reálnej ceny a s dosiahnutím reálnej kvality, pričom je súčasne založená na hlbokom rešpekte voči každej ľudskej bytosti a jej dôstojnosti, s dôslednou ochranou života od jeho počatia až po prirodzenú smrť človeka.

Občan a pacient

Hlavným cieľom v zdravotnej starostlivosti je zabezpečenie a zlepšovanie zdravotného stavu jednotlivca. Základná zdravotná starostlivosť vo vymedzenom rozsahu musí byť preto dostupná v **rovnakej kvalite** v rámci všetkých regiónov Slovenska.

KDH bude presadzovať:

- Definovanie zákonného nároku na rozsah zdravotnej starostlivosti, hradenej z verejného povinného zdravotného poistenia.
- Každý druh zdravotnej starostlivosti, resp. určené výkony, bude definovaný aj časovým limitom, počas ktorého sa pacientovi príslušná služba poskytne.
- Stanovenie zoznamu poplatkov a doplatkov za štandardnú zdravotnú starostlivosť v ambulantnej, ústavnej a lekárskej starostlivosti, s uvedením ich hornej hranice tak, aby bol ochránený pacient pred nadmerným, či neoprávneným finančným zaťažením. Finančná spoluúčasť pacienta je chápaná ako nástroj spoluzodpovednosti za užívanie zdravotnej starostlivosti a nie ako nástroj na získavanie finančných prostriedkov.
- Zabezpečenie finančnej ochrany sociálne slabých skupín zavedením adresnej sociálnej dávky.
- Posilnenie postavenia občana ako pacienta nielen jeho motiváciou k zvýšeniu spoluzodpovednosti za individuálne zdravie, ako v prevencii tak aj v liečbe, ale aj postupným začleňovaním zástupcov patientských organizácií do rozhodovacích procesov v rámci ministerstva zdravotníctva.
- Zrovnoprávnenie podmienok ošetrovania a opatrovania ťažko chorých pacientov v domácej starostlivosti s nemocničnou starostlivosťou. Príspevok pre opatrovateľa závažne postihnutého pacienta v domácej starostlivosti by mal dosiahnuť úroveň minimálnej mzdy.
- Podporu ďalšiemu rozvoju a spravodlivému financovaniu paliatívnej a hospicovej starostlivosti.

- Zavedenie práva pacienta vlastniť rovnocennú kópiu zdravotníckej dokumentácie.
- Ďalšiu informatizáciu zdravotníctva, so zavedením elektronickej karty pacienta ako jedným z cieľov. Do zavedenia elektronickej karty uplatníme ako nástroj liekovej politiky tzv. liekovú knižku. Pacient bude v zrozumiteľnej a primeranej štruktúre informovaný o výdavkoch na zdravotnú starostlivosť na základe ročného zúčtovania zdravotného poistenia.
- Podporu prevencii a preventívnym programom, ktorú považujeme za vysoko efektívnu investíciu z dlhodobej perspektívy. Občania budú motivovaní k účasti na nej kombinovaným systémom osobnej motivácie a ekonomických bonusov so zapojením aj komerčných poisťovní.

Pracovníci a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

KDH si vysoko váži vedomostný potenciál a obetavú prácu zdravotníckych profesionálov. Preto budeme podporovať postupné a primerané zlepšenie spoločenského postavenia slovenského zdravotníka ako aj rozvoj nedostatkových profesií (napr. všeobecných lekárov, záchranárov a stomatólogov).

KDH chce podporovať a presadzovať:

- Ďalšie zvýšenie kompetencií sestier ako dôležitej súčasti zdravotnej starostlivosti.
- Zamedzovanie odchodu kvalifikovaného lekárskeho, sesterského i ostatného personálu mimo oblasť zdravotníctva prostredníctvom spravodlivého ocenenia práce zdravotníkov a pracovníkov v zdravotníctve a ich zvýšenou motiváciou.
- Otvorenie diskusie o sociálnych dopadoch dlhodobej práce v nočných službách s ich započítaním do celkového objemu odpracovaných rokov pre potreby dôchodkového zabezpečenia.
- Zvýšenie kvality v ambulantnej zdravotnej starostlivosti posilnením odborných a manažérskych kompetencií všeobecných lekárov, ako aj zvýšenie spoločenského aj finančného ohodnotenia všeobecných lekárov.

- Všeobecný lekár by sa mal stať účinným a kvalifikovaným poskytovateľom a koordinátorom zdravotnej starostlivosti pacienta.
- Racionálne zhodnotenie stomatologickej starostlivosti, financovanej prostredníctvom povinného zdravotného poistenia. Sieť ambulantlych stomatologických zariadení nebude podliehať žiadnej regulácii. Vypracujeme systém kontroly stomatologickej starostlivosti s ochranou spotrebiteľa.
- Zvyšovanie kompetencií stavovských organizácií.

Vzdelávanie v zdravotníctve

KDH kladie dôraz na rozvoj zdravotníckeho školstva s cieľom dosiahnuť úroveň vyspelých európskych krajín.

KDH podporí a presadí:

- Investície do unikátnych funkcií Univerzitnej nemocnice Bratislava s jej dostavbou a s dobudovaním Lekárskej fakulty v Bratislave. Rovnako podporíme aj rozvoj kampusov Univerzitných nemocníc v Martine a v Košiciach.
- Zjednodušenie a formálne zjednotenie obsahovej štruktúry postgraduálneho vzdelávania, s dôrazom na zvýšenú kvalitu špecializačného vzdelávania lekárov a ostatných zdravotníckych pracovníkov novým definovaním študijných programov špecializačného vzdelávania v univerzitných a fakultných nemocniciach. Súbežne pripravíme zvýšenie jeho podielu na decentralizovaných pracoviskách.

Veda a výskum v zdravotníctve

Veda a výskum budú riadené grantovým systémom, ktorý bude vychádzať zo skutočnej potreby a vyhodnocovať efekt výsledkov v praxi v trvaní 3 rokov po ukončení grantu. Považujeme slobodu vedy a výskumu za nevyhnutnú, avšak sme si vedomí jej hraníc z etických dôvodov. Chceme dať jasne najavo, že sloboda

da vedy sa končí tam, kde sa dotýka hranice neporušiteľnej dôstojnosti človeka, lebo jej je podriadená. KDH bude aj v tejto oblasti zastávať pevný postoj, založený na dôslednej ochrane života od počatia až po prirodzenú smrť.

Etika vzťahov bude základným princípom pri ďalšej reforme zdravotníctva. Rešpektovaním etických princípov je najviac zaručená spravodlivosť ako v ekonomickom, tak aj v sociálnom, či politickom rozmere.

Rozvoj biotechnológií rozširuje možnosti konať v prospech človeka, ale umožňuje aj nový typ zasahovania do ľudského života. Technologický pokrok priniesol nové otázky a s tým spojené aplikačné problémy etiky a bioetiky do reálnej praxe. Etika a bioetika v zdravotníctve sa bude dôsledne odvíjať od všeobecných zásad kresťanskej etiky a bioetiky.

KDH presadí v tejto oblasti:

- Prijatie samostatného zákona o etike a bioetike v zdravotníctve.
- Vytvorenie dlhodobej stratégie vedy a výskumu v zdravotníctve pre horizont najmenej 10 rokov v súčinnosti s ministerstvom zdravotníctva, ministerstvom školstva, Slovenskou akadémiou vied (SAV), Slovenskou zdravotníckou univerzitou (SZU) a lekáorskými fakultami.
- Integráciu spoločných výskumných tímov vzdelávacích a vedecko-výskumných kapacít SAV, SZU, lekáorských fakúlt a ostatných vedeckých aj mimorezortných inštitúcií, aby nedochádzalo k duplicitе výskumu a k čiastkovým riešeniam na viacerých pracoviskách.

Financovanie zdravotníctva

KDH bude presadzovať, aby zdravotníctvo nebolo vnímané iba ako nákladová položka verejných rozpočtov, ale ako jeden z najperspektívnejších sektorov ekonomiky s vysokou pridanou hodnotou, vysokým podielom inovácie a kvalifikovanej práce a synergickým efektom do ostatných systémov.

KDH bude presadzovať zodpovedné, spravodlivé a solidárne financovanie zdravotníctva, pri ktorom priame platby od občanov do zdravotníctva nepresiahnu výšku 25% celkových zdrojov na zdravotníctvo.

KDH považuje za potrebné vypracovať dôkladnú analýzu a otvoriť diskusiu o maximálne efektívnom spôsobe financovania komparáciou najmä dvoch systémov: povinného zdravotného poistenia v kombinácii s tzv. doplnkovým dobrovoľným komerčným poistením a systémom daňových odvodov do štátnej pokladnice s tzv. doplnkovým dobrovoľným komerčným poistením. KDH bude presadzovať systém, ktorý má z dlhodobého hľadiska predpoklad priniesť najviac zdrojov do rezortu zdravotníctva.

KDH bude v oblasti financovania zdravotníctva zároveň navrhovať:

- Spravidlivé financovanie zdravotníctva, podložené definovaním reálnej ceny výkonov, služieb a práce, súbežne s maximálnym dôrazom na efektívne využívanie zdrojov. Základom financovania bude dôsledné a trvalé zvyšovanie platby štátu za svojich poistencov do úrovne 5% z priemernej mzdy spreď dvoch rokov.
- Vytvorenie legislatívnych predpokladov na to, aby pri uzatváraní zmlúv o zdravotnej starostlivosti medzi zdravotnými poisťovňami a zdravotníckymi zariadeniami nedochádzalo k diskriminácii poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.
- Zrovnoprávnenie financovania nemocníc a ostatných ústavných zariadení, čo zabezpečí platba za diagnózu (DRG systém), ktorá bude obsahovať jej komplexnú cenu, vrátane podielu primeraného zisku, určeného na rozvoj, so zárukou požadovanej kvality.
- Analýzu klinickej a nákladovej efektivity a kvality systému záchranej zdravotnej služby z pohľadu rozsahu siete a kvalifikačných potrieb.
- Pre zodpovedné posúdenie vzťahu klinickej a nákladovej efektivity podporíme rozvoj hodnotenia zdravotníckych technológií s jej dôsledným uplatnením vo vybraných oblastiach.

Kvalita a organizácia zdravotníctva

KDH bude podporovať zdravotnícku politiku založenú na dôslednej analýze medicínskych dôkazov a dôkazov o nákladovej efektívnosti s dôrazom na pozitívny vplyv na výsledky zdravotného stavu obyvateľstva.

KDH bude v tejto oblasti presadzovať:

- Špecifický program akreditácie nemocníc zameraný najmä na zlepšenie kvality ich riadenia, ale aj na podmienky zabezpečenia požadovanej kvality poskytovanej starostlivosti.
- Realizáciu a vznik akreditovaných centier excelencie, so zastúpením každého medicínskeho odboru, v ktorých sa bude koncentrovať vysokošpecializovaná zdravotná starostlivosť.
- Zodpovedné a transparentné investície do segmentu nemocníc, ich rekonštrukcie, prístrojového vybavenia a zvyšovania štandardu nemocničných izieb a služieb pre pacientov.
- Podporu zvýšenia investícií do slovenských nemocníc z fondov Európskej únie prostredníctvom Operačného programu Zdravotníctvo v rokoch 2014-2020, ako aj verejné a súkromné investície aj do nemocníc v správe miest, vyšších územných celkov, cirkevných a súkromných organizácií. Základným kritériom investícií bude zabezpečenie rovnakej materiálnej a personálnej úrovne, prinášajúcej maximálnu kvalitu regionálne poskytovanej zdravotnej starostlivosti.
- Zabezpečenie kvality pre ambulatnú starostlivosť, ktorá bude založená na systéme certifikácie činností na základe vzdelanostných kvalifikačných kritérií. Konkrétnu činnosť bude môcť vykonávať len odborne spôsobilá osoba. Pre kategórie odborných garantov bude stanovený podiel fyzickej prítomnosti na pracovisku, premietnutý do výšky pracovného úväzku.
- Vypracovanie nových kritérií tvorby siete všetkých zdravotníckych zariadení, vyjadrujúcej reálnu potrebu zdravotnej starostlivosti, a s tým súvisiaceho povoľovania ich činnosti, dominantne z regionálneho pohľadu.
- Dôkladný ekonomický audit ústavných zariadení charakteru neziskových organizácií a ich možný prechod na akciové spoločnosti. Dominantným akcionárom bude štát alebo vyšší územný celok. Zodpovedné riadenie zdravotníckych zariadení vlastnených štátom tak, aby bolo dosiahnuté ich vyrovnané hospodárenie.
- KDH sa zasadí, aby Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou legislatívne získal nové kompetencie ako posudzovateľ a arbiter zmluvných,

najmä právnych a ekonomických vzťahov medzi poskytovateľmi a zdravotnými poisťovňami.

- Legislatívne vymedzenie vlastníckeho, majetkového a rozhodovacieho konfliktu záujmov v systéme zdravotníctva.
- Lieková politika bude formulovaná z pohľadu zabezpečenia racionálnej, klinicky aj ekonomicky efektívnej farmakoterapie, aplikovanej ako vo sfére všeobecnej tak aj vo sfére špecializovanej zdravotnej starostlivosti.

Verejný zdravotníctvo a ochrana zdravia

Budeme podporovať dôslednú realizáciu celoštátnych preventívnych programov ako Matka a dieťa, Starostlivosť o seniorov, Onkologický program, Srdcovocievny program a Program mentálneho zdravia. Existujúce preventívne programy sa podrobia revízii na podklade medicíny, založenej na dôkazoch, ako aj revízii z pohľadu ekonomickej efektivity.

KDH navrhne v tejto oblasti nasledovné opatrenia:

- Presnú definíciu resp. redefiníciu vládou prijatých programov ochrany a podpory zdravia, so zvláštnym zameraním na účinnú osvetu obyvateľstva, výchovy k zdraviu a najmä k aktívnemu prístupu k prevencii, zachovaniu a zlepšovaniu zdravia.
- Hodnotenie verejného zdravotníctva na základe dosiahnutia stanovených parametrov, najmä v schopnosti zlepšovať zdravotný stav obyvateľstva, znižovať rozdiely v zdravotnom stave rôzne diferencovaných populačných skupín a zvyšovať zdravotnú bezpečnosť obyvateľstva zlepšovaním štátneho zdravotného dozoru.

Ochrana spotrebiteľa

KDH stavia na jasných pravidlách, výrazných označeniach, informačných povinnostiach a vzdelávaní spotrebiteľov. Bezpečné potraviny majú pre nás prioritu. Budeme podporovať spotrebu domácich, zdravých a čerstvých potravín a ich pre-

daj chceme čo najviac priblížiť k spotrebiteľovi. Naším cieľom je záväzné národné označenie pôvodu s ohraničením na miesto spracovania.

6. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Piliere našej enviromentálnej politiky:

- **Reforma systému ochrany prírody, aby zodpovedala prísnyim svetovým trendom.**
- **Zriadenie špeciálneho environmentálneho pôdneho fondu, ktorý bude predstavovať chránenú krajinu, zabezpečujúcu ekologickú stabilitu územia našej vlasti.**
- **Zníženie tvorby emisií podporou alternatívnych zdrojov energie a úsporou energie.**

Ochranu životného prostredia považujeme za základnú **morálnu povinnosť každého človeka**, chceme chrániť život a jeho podmienky. Prioritou v tomto volebnom období, v dobe ekonomickej krízy a predpokladaného zvýšeného náporu na potenciál krajiny, bude pre nás obhájenie zmyslu, významu a stupňa dôležitosti budovania environmentálneho vedomia ľudí v každodennom bežnom živote a k zodpovednosti k našej budúcnosti, kde platí, že **čo nie je ekologické, nie je ani ekonomické**. KDH bude podporovať optimálne využívanie potenciálu krajiny v súlade s jej limitmi, v zmysle princípov udržateľného rozvoja, zodpovednej surovínovej a energetickej politiky.

KDH v oblasti ochrany životného prostredia podporí najmä:

- Ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme, redukciu emisií, ochranu a posilnenie prirodzených záchytoz skleníkových plynov, teda lesov, ktoré na Slovensku pokrývajú viac ako 40% plochy z celého jeho územia.
- Reformu systému ochrany prírody, ochranu vody a zvýšenie ochrany pred povodňami. budovanie **environmentálnej infraštruktúry**, odstraňovanie starých environmentálnych záťažíz, zachovanie biologickej a krajinej diverzity.
- Skvalitnenie systému environmentálneho vzdelávania a výchovy.
- Takú zonáciu chránených území, teda aj Tatier, ktorá umožní rozvoj turizmu, ale neohrozí chránené biotopy.

Vodné hospodárstvo a efektívna protipovodňová ochrana

Voda je základnou podmienkou pre život na Zemi. Pitná voda, ktorá neohrozuje ľudské zdravie, sa stáva čoraz väčšou hodnotou. Preto budeme podporovať jej ochranu a využívanie, ako aj čo najväčšie napojenie obyvateľov na kanalizáciu a čistenie odpadových vôd.

Zvýšenú pozornosť si zasluhujú vysokokvalitné podzemné vody Žitného ostrova, ktorých využiteľné zásoby niekoľkokrát prevyšujú súčasné potreby Slovenska. Z európskeho hľadiska znamenajú strategicky významný zdroj pitnej vody, ktorý si zasluhuje adekvátnu ochranu.

KDH sa zasadí v problematike ochrany vôd a vodného hospodárstva za:

- Vypracovanie **programu osobitnej starostlivosti o chránené vodohospodárske územie Žitný ostrov**, s cieľom eliminovať riziko znečistenia zdrojov pitnej vody.
- **Dobudovanie protipovodňových systémov, prostredníctvom kompetentných profesionálnych organizácií**, hospodáriacich na lesných pozemkoch a poľnohospodárskej pôde, tak aby sa zamedzil vznik prívalových vln. Cieľom by malo byť najmä efektívne využitie retenčnej schopnosti lesov a trvalých trávnych porastov, ktoré dokážu zmierniť povodňové vlny.
- Trvalú údržbu malých vodných tokov, najmä na územiach ohrozených povodňami.
- **Reformu organizácií vodného hospodárstva** zameranú na racionalizáciu výkonov a služieb, vyrovnané hospodárenie týchto inštitúcií a schopnosť podieľať sa na financovaní protipovodňovej ochrany aj z vlastných zdrojov.

Environmentálny pôdny fond a reforma ochrany prírody

KDH je nositeľom a zástancom uplatňovania dlhodobu overených tradičných hodnôt v spoločnosti. Uvedomujúc si, že pestrosť slovenských tradícií bola vždy formovaná pestrosťou slovenskej prírody, prichádzame s jasne realizovateľným riešením reformy ochrany prírody.

KDH v oblasti ochrany prírody navrhuje:

- Vytvorenie legislatívnej kategórie **environmentálny pôdny fond** (environmentálna pôda), ktorá doplní kategórie poľnohospodárska pôda a lesné pozemky. Environmentálna pôda bude predstavovať chránenú krajinu, zabezpečujúcu ekologickú stabilitu územia Slovenska, na ktorej sa neuplatňujú legislatívne normy známe v manažmente lesného, vodného hospodárstva a poľnohospodárstva, ale špecifický predpis starostlivosti o ekosystémy. Tento fond bude tvorený prevažne chránenými úzermi, brehovými porastmi, ochrannými veternými lesnými pásmi a zeleňou vo voľnej krajine.
- Zreformovanie **systemu ochrany prírody** tým, že zavedieme celosvetovo uznávaný model, ktorý za základ zonácie a ochrany prírody považuje najmä evolučnú biológiu a biológiu ochrany prírody a tiež model založený na rešpektovaní právomocí vlastníkov. Navrhujeme spôsob zonácie chránených území, ktorý je prehľadný a prirodzene delený na bezzásahový stupeň s najvyššou mierou ochrany prírody a stupeň ochrany prírody s manažovaným prístupom.
- **Vysporiadanie vlastníctva pozemkov v terajšom 4. a 5. stupni ochrany.** Ponúkame riešenie vysporiadania práv vlastníkov pozemkov v chránených úzermi zámenou, alebo možnosťou ich priameho podielu na správe chráneného územia. Chránené úzermi umožníme spravovať aj mimovládny a neštátny subjektom. Nami navrhovaný model je aj ekonomicky výhodný, pretože umožní viac zdrojové financovanie, teda zo štátneho rozpočtu, z vlastných aktivít, ako i príspevkov zo zdrojov podnikateľských subjektov.
- Posilnenie pozície chráneného územia, ako nositeľa **rozvoja poznávacieho „mäkkého“ cestovného ruchu** v regiónoch i čerpanie finančných prostriedkov z eurofondov v envirosektore. Nastúpime cestu pozitívneho vnímania existencie chránených území neštátnymi vlastníkmi pozemkov.

Ochrana ovzdušia, zhodnocovanie odpadov a environmentálne technológie

Emisie v ovzduší priamo ohrozujú zdravie obyvateľov. Nepoznajú hranice, preto ide často o globálny transnacionálny problém. Preto budeme presadzovať

medzinárodnú environmentálnu zodpovednosť v rámci organizácií, ktorých je Slovenská republika členom, ale rovnako aj zdôrazňovať hodnotu našej krajiny v európskom priestore, ako významného zachycovača emisií, **krajiny s vysokou lesnatosťou a budeme sa usilovať profitovať na výhodách z toho vyplývajúcich.**

KDH bude v tejto oblasti presadzovať najmä:

- Zníženie tvorby emisií podporou alternatívnych zdrojov energie (biomasy, malých vodných elektrární, geotermálnej energie, slnečného žiarenia).
- Vytvorenie transparentných podmienok a kontrolných mechanizmov na dodržiavanie kritérií pri nákupe emisných kvót na voľnom trhu v SR tak, aby nedochádzalo k neetickému obchodovaniu podnikateľských subjektov na úkor ochrany ovzdušia.
- **Materiálové zhodnocovanie v odpadovom hospodárstve.** Súčasným problémom v celom procese, okrem objektívnych dôvodov hospodárskej krízy, je dlhodobé podfinancovanie a netransparentnosť celého systému. Základným princípom odpadovej legislatívy musí zostať pravidlo, že **pôvodca platí**.
- Vznik strešnej organizácie, v ktorej budú zúčastnené všetky zložky systému odpadového hospodárstva (výrobcovia, dovozcovia, spracovatelia, obce a mestá, štát), aby sa zabezpečila ich lepšia kontrola.
- Presadenie nového **programu environmentálnych technológií**, ktorý bude zameraný na pomoc konečným prijímateľom – fyzickým osobám a bude sa týkať programov na ochranu kvality ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme, ako aj ochrany kvality a racionálneho využitia vody.
- Výsadbu energetických porastov, ktoré budú súčasťou programu Biomasa, tak aby sme podporili alternatívne zdroje energie. Drevnú hmotu považujeme za potenciálne nevyčerpatelný zdroj materiálov i energií, ktorý sa súčasne stáva strategickou surovinou.
- **Podporu Ekologickej dopravnej infraštruktúry**, ktorá má nezastupiteľnú úlohu v rozvoji hospodárstva, prílive investícií, pri prekonávaní regionálnych, ekonomických a sociálnych rozdielov, v rozvoji turizmu a mobility obyvateľstva, pretože je i ekonomická a efektívna.

- Využívanie zemného plynu v dopravných prostriedkoch, najmä mestskej dopravy a vo veľkých aglomeráciách budeme podporovať využívanie elektrickej trakcie a zlepšovanie podmienok pre cyklo dopravu.

Potenciál lesov pre rozvoj Slovenska

Význam prirodzených funkcií lesov sa znásobuje polohou Slovenska v centre Európy. Lesy sú čoraz dôležitejšie nielen na hospodárske využívanie, le aj na zabezpečenie dostatku vody, ochrany pôdy a zlepšenie kvality životného prostredia, tvorbu rázu krajiny, rozvoj turistického priemyslu, využívanie voľného času a rozvoja vidieka.

Zvyšovaním výmery lesa nepriamo znížime dosah produkcie CO₂, čím vytvoríme priaznivejšie prostredie so schopnosťou lesných ekosystémov viazať skleníkové plyny, taktiež zvýšime akumuláciu schopnosť krajiny v prirodzenom cykle zachytávať vodu, čím podporíme aj program protipovodňových opatrení.

V lesnom hospodárstve KDH presadí a podporí:

- Završenie procesu **vysporiadania vlastníctva lesov známych i neznámych vlastníkov**, aj lesov v chránených územiach 4.- 5. stupňa ochrany, vrátane dokončenia reštitučného procesu.
- Dobudovanie registra obnovenej evidencie pôdy, zjednodušenie preukazovania vlastníctva k lesným nehnuteľnostiam, zabezpečenie účinnosti správy katastra a podporu vypracovania geometrických plánov vrátane reálneho vytýčenia pozemkov. V neodovzdaných lesoch je nutné umožniť hospodárenie formou prenájmu miestnymi pozemkovými spoločenstvami, vlastníkmi lesa, prípadne obcami. Zasadíme sa o urýchlené prijatie nového zákona o pozemkových spoločenstvách.
- Stanovenie a dodržiavanie **pravidiel obmedzenia vlastníckych práv k lesoch s náležitou výškou náhrad vzniknutej ujmy** v ochranných pásmach vodných zdrojov, na plynovodoch, elektrovodoch a z dôvodu ochrany prírody. V existujúcich chránených územiach je nutné zjednodušiť postupy na predkladanie žiadostí o náhradu ujmy. Výšku náhrady ujmy stanovíme právnym predpisom podľa lesných oblastí, respektíve podľa hospodárskeho súboru lesných typov.

- Rozvoj **verejnoprospešných funkcií lesov** (akými sú ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme, tlmenie klimatických zmien, ale aj voľný vstup do lesa, rekreácia, turistika, či zber lesných plodov) pomocou ľahšieho prístupu k fondom z EÚ, ktoré podporia aj ozdravné opatrenia v lesoch a tiež budovanie i udržiavanie lesnej cestnej infraštruktúry.
- Diferenciáciu a **ekologizáciu lesnej výroby**, formou obnovy lesnej a dopravnej techniky, taktiež využívanie dreva ako obnoviteľného stavebného materiálu a energetickej suroviny, ako domácej suroviny s trvalo udržateľnou produkciou.
- **Úpravu organizačnej štruktúry v spravovaní štátnych lesov**, ktorá zohľadní konkurenčné prostredie, hospodárnosť a efektívnosť využívania potenciálu vidieka, vrátane sprehľadnenia obchodu s drevom a zabráni účelovému rozpredávaniu majetku štátu.
- Zavedenie **porovnateľnej výšky podpory na obhospodarovanú jednotku plochy lesa**, podobne ako je to v poľnohospodárstve, ako formu pomoci a motivácie pre vlastníkov lesov, na dosiahnutie lepšieho a transparentnejšieho hospodárenia.
- Zavedenie rezervy na zvládnutie kalamitných situácií.
- Zrušenie, respektíve limitovanie výšky dane z lesných pozemkov.
- Rast sezónnej zamestnanosti, najmä v pestovateľskej činnosti, protieróznych opatreniach, protipovodňových opatreniach a pri udržiavaní lesnej cestnej infraštruktúry.

7. SILNÉ MESTÁ A REGIÓNY PRE SILNÉ SLOVENSKO

Piliermi regionálnej politiky KDH sú:

- **Lepšie a efektívnejšie využívanie ekonomického a sociálneho potenciálu v regiónoch.**
- **Tvorba a podpora regionálnych klastrov.**
- **Decentralizácia súčasného regionálneho operačného programu na štyri samostatné operačné programy.**

KDH si od svojho počiatku uvedomuje význam podpory rozvoja regiónov, miest a obcí na Slovensku. Rozvoj Slovenska musí vychádzať práve z rozvoja silných regiónov, miest a obcí. Tento rozvoj je samozrejme úzko spätý s vyváženou delbou moci a kompetencií medzi územnú samosprávu a štátnu správu. Cieľom regionálnej politiky KDH je plné využitie potenciálu jednotlivých regiónov, miest a obcí, zlepšenie ich konkurencieschopnosti a zamestnanosti, zaistenie udržateľnosti rozvoja a zlepšenie kvality života ľudí žijúcich na ich územiach.

KDH bude presadzovať v oblasti podporujúcej decentralizáciu a demokratizáciu územnej a regionálnej samosprávy:

- **Zastavenie trendu sústreďovania moci do rúk starostov a primátorov na úkor zastupiteľstiev** a vrátenie rovnováhy medzi dva orgány obce: zastupiteľstvo a starostu do zákona 369/1990 Zb o obecnom zriadení. Vyváženosť rozdelenia kompetencií by mala priniesť lepšiu a efektívnejšiu spoluprácu, ale aj kontrolu.
- **Zlepšenie dôveryhodnosti a transparentnosti územnej samosprávy prostredníctvom nezávislosti kontroly a kontrolórov.** KDH bude presadzovať a podporovať nezávislosť kontrolórov volených miestnym, obecným, resp. regionálnym zastupiteľstvom a vykonávajúcich kontrolu na základe uznesení zastupiteľstiev.

Infraštruktúra pre Slovensko v 21. storočí

Moderná a efektívna dopravná a technologická infraštruktúra má nezastupiteľnú úlohu v rozvoji všetkých oblastí hospodárstva, má vplyv na prílev investícií, na rozvoj turizmu, ale aj na zvyšovanie životnej a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a jeho mobility. Rozvoj infraštruktúry je nevyhnutnou podmienkou rastu zamestnanosti najmä vo východných regiónoch Slovenska.

V oblasti regionálnej dopravy sa KDH zasadí za:

- Zavedenie dotačného systému pre mestá a obce pre v oblasti výstavby a obnovy miestnych komunikácií.
- Posilnenie spolupráce s VÚC a obcami pri plánovaní, budovaní a udržiavaní cestných infraštruktúr vrátane parkovísk (statickej dopravy).
- **Realizáciu projektov integrovaných dopravných systémov** v krajských mestách. Zabezpečíme spolufinancovanie rekonštrukcií električkových koľajových tratí v Bratislave a Košiciach zo zdrojov štátneho rozpočtu a európskych fondov.
- Uprednostňovanie hromadnej osobnej dopravy pred individuálnou dopravou. Výstavbou dopravnej infraštruktúry, vrátane verejnej dopravy v mestských aglomeráciách sa odkloní tranzitná doprava a bude umožnené efektívnejšie napojenie prímestských oblastí s cieľom výrazne znížiť dopravné zaťaženie v intraviláne miest a tým sa zvýši kvalita života ľudí, žijúcich v mestách.
- V spolupráci s VÚC, mestami, obcami a cyklistickými združeniami za **podporu rozvoja cyklistickej dopravy**, predovšetkým sietí cyklotrás v mestách tak, aby sa cyklistická doprava stala reálnou a bezpečnou alternatívou k ostatným druhom dopravy v meste. Budeme **podporovať budovanie medzinárodných cyklotrás** ako súčasť rozvoja turistického ruchu.

Regionálny rozvoj a efektívne čerpanie eurofondov

Strategická vízia KDH v oblasti regionálneho rozvoja zahŕňa úsilie o zabezpečenie **zvyšovania životnej úrovne a kvality života** obyvateľov, žijúcich na území

Slovenskej republiky, prostredníctvom sociálneho a ekonomického rozvoja, ktorý je založený na disponibilných zdrojoch a kapacitách regiónov s využitím prostriedkov EÚ.

KDH si uvedomuje dopady celosvetovej hospodárskej krízy na hospodárstvo SR a o to viac kladie dôraz na **lepšie a efektívnejšie využívanie ekonomického a sociálneho potenciálu v regiónoch** Slovenska. Východiskom je predovšetkým uššia spolupráca s VÚC, mestami a obcami.

Za významnú súčasť regionálneho rozvoja považuje KDH **čerpanie eurofondov**. Európska regionálna politika podporuje vyrovnanie regionálnych rozdielov, upevňovanie vnútornej kohézie EÚ a trvalo udržateľný ekonomický rast. Tieto ciele sa realizujú aj prostredníctvom kohézneho a štrukturálnych fondov, ktorých rozpočet na programovacie obdobie 2007 — 2013 je 347 miliárd Eur. Prostriedky určené pre Slovensko na roky 2007 — 2013 sú v objeme 11,6 miliardy Eur, čo je približne výška ročného štátneho rozpočtu SR. Regionálna politika tak predstavuje jeden z najdôležitejších nástrojov dynamického rozvoja Slovenska.

KDH si je vedomé, že spôsob využitia prostriedkov Európskej únie bude mať priamy dosah aj na dôveru občanov k Európskej únii, preto sa KDH bude usilovať o ich transparentné a efektívne využívanie.

Európska únia začala v roku 2010 diskusiu s vládami členských krajín o podobe a **prioritách programovacieho obdobia 2014 — 2020**. Slovensko by malo zodpovedne formovať svoju pozíciu a definovať tematické priority, novú operačnú štruktúru a operačné programy.

KDH v tejto oblasti presadí a podporí:

- **Tvorbu a podporu vznikajúcich klastrov malých a stredných firiem**, ktoré môžu prispieť k rozvoju regiónov. Klastrový prístup našiel široké uplatnenie v zahraničí a koncept klastrov je v súčasnej dobe známy a považuje sa za významný rozvojový prvok v štruktúrach národných ekonomík, pričom EÚ významne podporuje tieto snahy. Krajiny V4 s výnimkou Slovenska majú vytvorené podporné mechanizmy na vznik, rozvoj a podporu klastrov.
- **Účasť podnikateľov v cestovnom ruchu pri rozhodovaní o miestnych a regionálnych investíciách**. Taktiež podporí využívanie podporných fondov, súvisiacich s rozvojom turizmu formou miestnych a regionálnych združení, ktoré budú financované z miestnych dani a poplatkov.

- Spoluprácu štátu s územnou samosprávou pri **spracovaní a realizácii projektov protipovodňovej ochrany**.
- **Urýchlené spracovanie Stratégie odpadového hospodárstva na úrovni SR**, ale aj jej ďalšieho pracovania na úrovni krajov a okresov.
- **Aktivizáciu ekonomického, sociálneho potenciálu a hodnôt skrytých v regiónoch Slovenska**.
- **Zjednodušenie prístupu regiónov k štrukturálnej podpore z eurofondov** tak, aby v zmysle subsidiarity boli finančné prostriedky použité včas a efektívne na miestach podpory rozvoja regiónov.
- Rozvoj náležitej **informačnej základne pre záujemcov o eurofondy**, ktorá poskytne transparentné a jednoznačné podmienky všetkým uchádzačom. Pomocou posilnenia regionálnych rozvojových agentúr (RRA) sa budeme snažiť motivovať regióny k väčšej aktivite a efektívnosti pri podávaní projektov. V súvislosti s čerpaním fondov regionálneho rozvoja je kľúčovým budovanie administratívnych kapacít na úrovni ministerstiev, ale i samospráv, rovnako i budovanie **odborných a vedeckých kapacít** v oblasti regionálneho rozvoja.
- Aktívny prístup Slovenska k obsahovej a metodologickej formulácii nových regionálnych politík EÚ a ich implementácii, akou je napr. Dunajská stratégia.
- Decentralizáciu súčasného regionálneho operačného programu na **štyri samostatné operačné programy** (západné Slovensko, stredné Slovensko, východné Slovensko a zachovanie operačného programu Bratislavský kraj).
- **Kvalitné a efektívne riadenie pri čerpaní štrukturálnych fondov**. Množstvo existujúcich projektov má vážny problém s preplácaním realizovaných oprávnených aktivít, a to bez vlastných administratívnych pochybení. Viacero žiadateľov sa takto dostáva do existenčných problémov.
- Otvorenie diskusie o tom, ako **podporiť rozvoj miest a obcí vytvorením nového operačného programu pre mestá a obce**, ktorý by mohol kombinovať súčasný program URBAN — podporujúci trvalo udržateľný rozvoj miest a mestských oblastí, s inovatívnymi finančnými nástrojmi EÚ,

ako je program JESSICA (Spoločná európska podpora udržateľných investícií v mestských oblastiach). V súvislosti s ekonomickým rozvojom regiónov podporíme možnosť, **aby miestne samosprávy mohli flexibilnejšie narábať s vlastnými ekonomickými zdrojmi**, napríklad vo forme investičných stimulov.

- Zmeny nastavenia štrukturálnych fondov adekvátne potrebám súčasnej ekonomickej situácie, a to aj s cieľom celkového zjednodušenia systému a zamedzenia korupcie pri schvaľovaní finančných prostriedkov na projekty. Nejasné, zložité a najmä často meniace sa pravidlá vytvárajú riziká a komplikácie pri efektívnom čerpaní prostriedkov. Jednoduchšie systémy byvajú transparentnejšie a pod menším tlakom špekulácií.
- Zvýšenie celospoločenskej účinnosti eurofondov tým, že **projektová dokumentácia schválených projektov** (vrátane uvedenia spracovateľa dokumentu a členov komisií) **bude verejne dostupná** na webovom portáli príslušného ministerstva. Opätovné využitie dobrých myšlienok a ich administratívne spracovanie prinesie spoločnosti ako celku veľký prospech. Rovnako bude po ukončení realizácie projektu zverejnené aj vyhodnotenie, čím sa zvýši verejná kontrola, do akej miery boli ciele a zámery dosiahnuté.
- Zlepšenie činnosti riadiacich orgánov, ktoré by malo byť dosiahnuté **viazaním čerpania technickej pomoci v určitej miere na úspešnosť refundácie prostriedkov žiadateľom**. To by znamenalo, že príslušné ministerstvo dostane preplatené náklady na vlastných úradníkov (technickú pomoc) až vtedy, keď preukáže úspešné preplácanie relevantného množstva prostriedkov na projekty.

Cezhraničná a regionálna spolupráca

Dôležitým aspektom regionálnej politiky je cezhraničná a regionálna spolupráca, ktorej cieľom má byť **zlepšovanie rozvoja prihraničných regiónov a napomáhanie vytváraniu nových pracovných príležitostí** pomocou výmeny skúseností medzi regiónmi. Napríklad v oblasti turizmu či ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva by regióny Slovenska mohli **väčšou prepojenosťou so susednými regiónmi** v Čechách, Rakúsku, Poľsku, na Ukrajine a v Maďarsku len získať. Rovnako dôležité

je i budovanie cezhraničných dopravných infraštruktúr a spoločných stratégií na rozvoj susedných regiónov (napríklad rýchlostná cesta Krakov — Košice — Miškolc).

KDH sa v oblasti cezhraničnej a regionálnej spolupráce zasadí za:

- Podporu vytvárania a prevádzkovania regionálnych združení (klastrov) ako zoskupení subjektov z rôznych odvetví, ktoré sa rozvíjajú na základe vzťahov medzi privátnymi a verejnými aktérmi.
- Využívanie inovatívnych ekonomických nástrojov EÚ a spoluprácu so susednými krajinami a privátnymi aktérmi v oblasti výstavby **širokopásmového pripojenia na internet**, a to najmä na vidieku.
- **Aktívny prístup Slovenska k obsahovej a metodologickej formulácii nových regionálnych politík EÚ a ich implementácii**, akou je napr. Dunajská stratégia, pretože tým môže napomôcť realizácii strategických cieľov SR, ako sú: lepšie koordinovanie výstavby infraštruktúr, konsolidácia vzťahov s krajinami podunajského regiónu, zmierňovanie regionálnych rozdielov, európska integrácia krajín regiónu. Koordinovane vynaložené prostriedky s pomocou fondov EÚ dosahujú väčší efekt v ekonomickom a sociálnom rozvoji celého regiónu.

8. SLOVENSKO V MEDZINÁRODNOM SPOLOČENSTVE

Piliermi zahraničnej politiky KDH sú :

- **Budovanie Európy ako hodnotového spoločenstva.**
- **Rozvíjanie susedskej spolupráce.**
- **Podpora slobody a demokracie vo svete, osobitne v Bielorusku a na Kube.**

Medzinárodné spoločenstvo ako solidárna rodina

KDH bude presadzovať zahraničnú politiku v rámci princípov medzinárodného práva, založenú na spravodlivosti, solidarite a rešpektovaní ľudských práv a slobôd. KDH v európskej politike podporuje zodpovedné riešenia, ktoré odpovedajú nielen na následky, ale aj na príčiny súčasnej hospodárskej a dlhovej krízy, ktorá zasahuje celú Európu. KDH sa zasadí za to, aby zahraničná politika Slovenska bola dôveryhodná, profesionálna, schopná chrániť a presadzovať oprávnené zahraničnopolitické záujmy Slovenska.

V zahraničnej politike bude KDH presadzovať:

- Slovensko ako spoľahlivého a dôveryhodného člena EÚ a NATO.
- Rovnováhu medzi **zachovaním vlastnej identity a suverenity** a nutným prispôbením sa globalizačným trendom.
- Upevnenie a rozvoj transatlantickej **spolupráce medzi EÚ a USA.**
- Dôležitosť všestrannej **spolupráce s Nemeckom ako strategickým partnerom** v regióne.
- Ďalší rozvoj hospodárskej, vedecko-výskumno-vývojovej a kultúrnej spolupráce najmä s vyspelými štátmi EÚ, s USA, Japonskom, ale aj s Čínou, Indiou a ďalšími napredujúcimi krajinami.

- Korektné vzťahy s Ruskou federáciou, ktorá je jedným z dôležitých partnerov SR a hlavným dodávateľom energetických surovín.
- Posilňovanie hospodársko-obchodného rozmeru zahraničnej služby; navrhne vypracovať komplexný dokument, zameraný na rozvoj exportu, ktorý bude reagovať na zmeny na zahraničných trhoch, najmä na rastúci význam krajín ako je Brazília, Rusko, India, Čína a Juhoafrická republika (BRICS).

KDH bude podporovať:

- Mierové spolužitie národov, ich prosperitu a udržateľný rozvoj.
- Odstraňovanie chudoby a zaostalosti v rozvojových častiach sveta.
- Zabezpečenie systémovej výchovy kvalifikovaných, bezúhonných, výkonných, profesionálnych diplomatov prostredníctvom vytvorenia Diplomatickej akadémie a presadzovanie odborníkov zo Slovenska na miesta v inštitúciách EÚ a iných medzinárodných organizáciách.
- Stabilizáciu a výkon zahraničnej služby Slovenska kvalifikovanými a bezúhonnými pracovníkmi.
- Väčšie zapojenie sa do procesov vytvárania nových medzinárodných inštitúcií a uchádzanie sa Slovenska o sídlo takejto inštitúcie v rámci EÚ.
- Slovenské menšiny a komunity krajanov v zahraničí, uchovanie ich národného povedomia, kultúrnej identity a revitalizáciu ich života v oblasti kultúry, vzdelávania a školstva, informácií, médií a ďalších legitímnych oblastí podpory v zmysle odporúčaní Rady Európy a Európskej únie.
- Väčšie angažovanie slovenských krajanov pri hľadaní východísk z dnešnej krízy; budeme iniciovať, aby sa raz za rok uskutočnilo fórum s vybranými osobnosťami krajanov za účelom využitia ich ekonomického a diplomatického potenciálu a získania inšpirácií pre rozvoj Slovenska.
- Návrat vzdelaných Slovákov, žijúcich v zahraničí, na Slovensko najmä prostredníctvom opatrení v oblasti migrácie.

KDH sa bude aktívne zasadzovať za:

- Dodržiavanie univerzálnych ľudských práv vo svete; budeme vystupovať proti kompromisom v prospech hospodárskej spolupráce na úkor ľudských práv.
- Podporu demokracie vo svete, osobitne v Bielorusku a na Kube. KDH bude pokračovať v intenzívnom rozvíjaní vzťahov s demokratickou opozíciou v týchto krajinách.
- Rešpektovanie náboženskej slobody vo svete. V tejto oblasti zintenzívime medzinárodné aktivity, ktoré KDH rozvíja vo vzťahu k EÚ a ďalším dôležitým medzinárodným aktérom. Osobitnú pozornosť budeme venovať oblastiam, kde dochádza k prenasledovaniu a diskriminácii kresťanov. Transparentné poskytovanie rozvojovej pomoci v spolupráci vlády SR a mimovládnych organizácií.
- Zrýchlenie poskytovania humanitárnej pomoci vytvorením systému aktívnejšieho zapájania mimovládnych organizácií.
- Aby globálna rozvojová pomoc nebola zneužívaná na korupciu a na nehumánne prístupy regulovania populácie (potraty, sterilizácia, eutanázia), a na iné aktivity, ktoré porušujú dôstojnosť ľudskej osoby.
- Presadzovanie medzinárodnej environmentálnej zodpovednosti, založenej na princípe „znečisťovateľ platí“, pričom ekologické katastrofy nesmú zostať nepotrešané.

Slovensko pre Európu, Európa pre Slovensko

Zjednotená Európa je prvým predpokladom a základným východiskom pre účinnú odpoveď na globálne výzvy a ďalší rozvoj európskych štátov, tak malých ako i veľkých, v konkurenčnom prostredí veľkých globálnych hráčov.

Po reforme európskych inštitúcií prostredníctvom zmeny základných zmlúv o EÚ **je hlavnou výzvou EÚ zvládnuť súčasnú ekonomickú a dlhovú krízu.** Európa z nej môže vyjsť posilnená alebo kríza môže ohroziť jej samotnú existenciu.

V čase týchto ťažkých skúšok a dynamického vývoja v Európe i vo svete by mala zahraničnú politiku SR charakterizovať schopnosť jasne si stanoviť priority, intenzívne o nich komunikovať s relevantnými partnermi a hľadať pre ne spojencov.

Súčasne budeme aktívne kultivovať európske vedomie na Slovensku - „**aj my sme EÚ**“ a **sme spoluzodpovední za vývoj EÚ**. Európa bude silná, ak budú silné je členské krajiny, ak budú prakticky uplatňované princípy slobody, subsidiarity, solidarity, spravodlivosti a osobitne rozpočtová zodpovednosť členských krajín. Slovensko svojím ľudským potenciálom, hospodárstvom a kultúrou obohacuje a posilňuje Európu. KDH bude na jednej strane chrániť, presadzovať a rozvíjať záujmy Slovenska v EÚ. Na druhej strane bude podporovať oprávnené záujmy EÚ, ktoré podporujú rozvoj všetkých členských štátov EÚ.

KDH bude podporovať:

- **V záujme udržania jednotnej meny dohodu o posilnení fiškálnych pravidiel** (posilnenie Paktu rastu a stability), ako aj koordináciu hospodárskej politiky v eurozóne.
- Pri záchrane a posilnení stability a dôveryhodnosti Eura budeme presadzovať uplatnenie týchto princípov: vzniknuté dlhy si musí splatiť dlžník – solidarita spočíva v požičaní finančných zdrojov; čím lepšia a zodpovednejšia fiškálna politika členského štátu, tým menší zásah do jeho suverenity a naopak.
- **Ochranu hodnôt, ktoré sú základom európskej jednoty;** jednota sa neopiera len o trh, či geografiu, ale rešpektovanie dôstojnosti každej ľudskej osoby.
- Aby európske inštitúcie konali v rámci svojich kompetencií a v duchu, ktorý rešpektuje ústavné tradície jednotlivých členských štátov.
- Hladký priebeh ratifikačného procesu vstupu Chorvátska do EÚ k 1. júlu 2013 a pripravenosť Slovenska ako členskej krajiny EÚ naďalej odovzdať svoje skúsenosti Chorvátsku.
- Posilňovanie zodpovedného vedomia, ktoré je základom akcieschopnosti EÚ v otázkach globálnych výziev, ako sú bezpečnosť, migrácia, chudoba, životné prostredie, potraviny pre svetovú populáciu.

- Uplatňovanie princípu subsidiarity, zvlášť v takých oblastiach ako sú občianske právo, sociálna politika, vzdelanie a kultúra.
- Transparentné a efektívne využívanie štrukturálnej podpory EÚ pre rozvoj regiónov a modernizáciu SR, bez **korupcie a klientelizmu**.
- Posilňovanie celonárodnej diskusie, historického a kultúrneho vedomia spoločnosti, osobitne mládeže, o koreňoch, identite, mieste a úlohe Slovenska v spoločnej Európe.
- Vlastenectvo a vedomie európskej spolupatričnosti odmietnutím nacionalizmu, totalitných ideológií a etického relativizmu, ktorý oslabuje úctu k hodnotám.
- V súvislosti s migráciou a v nadväznosti na negatívne skúsenosti v niektorých členských krajinách, budeme vyžadovať primeranú jazykovú a kultúrnu integráciu migrantov.
- Väčšie prepojenie domácej a európskej politiky v rámci vládnej exekutívy (medzi Úradom vlády SR, rezortmi diplomacie a financií) a Národnou radou SR.

KDH sa bude zasadzovať, aby Rada Európy a Európsky súd pre ľudské práva slúžili obyvateľom Európy ako piliere ochrany spoločných európskych hodnôt. Medzi ne neodmysliteľne patrí kresťanská kultúrna a náboženská tradícia, zahrňujúca rešpektovanie slobody vierovyznania. Pôsobenie a rozhodnutia týchto inštitúcií musia rešpektovať **princípy subsidiarity, proporcionality, a zároveň sa musia vyhýbať súdnemu aktivizmu**.

Slovensko a jeho susedia

Dobré susedské vzťahy sú základným záujmom našej zahraničnej politiky. KDH bude ďalej rozvíjať všetky pozitívne projekty, vrátane projektov cezhraničnej spolupráce s cieľom **zlepšiť životné podmienky a priamy prístup slovenských občanov k pracovným príležitostiam v prihraničných regiónoch**, prioritne v regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti. Vzťahy s **Českou republikou** sú nadštandardné, s **Poľskom a Rakúskom** sú dobrosusedské.

Bilaterálne vzťahy s **Maďarskom** sú aj naďalej skúšobným kameňom zahraničnej politiky — môžeme si v nich posilniť dôveryhodnosť a stabilitu celého regiónu alebo nám môžu všetko ostatné skomplikovať. Na dobré vzťahy však treba dvoch partnerov. KDH považuje za základ rozvoja bilaterálnych vzťahov s Maďarskom Zmluvu o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci z roku 1995, ako aj členstvo oboch krajín v EÚ a NATO.

KDH má záujem na tom, aby historické otázky a traumy prestali zaťažovať rozvoj slovensko–maďarských vzťahov. V duchu zodpovednosti sa KDH bude usilovať aj o symbolické zmierenie medzi Slovenskom a Maďarskom. Bude podporovať dialóg na každej úrovni – vládnej i mimovládnej. Nebudeme však akceptovať zasahovanie do suverenity Slovenskej republiky, akým bolo prijatie extraterritoriálnych právnych noriem v Maďarsku. Odmietame vytváranie neštandardných inštitucionálnych a právnych väzieb medzi maďarským štátom a občanmi Slovenska maďarskej národnosti ako aj šírenie extrémizmu a revizionizmu z Maďarska na Slovensko. Spornú otázku občianstva chceme riešiť osobitnou medzivládnu zmluvou medzi Slovenskou republikou a Maďarskom, ktorá by definovala podmienky na získanie dvojakeho občianstva.

KDH má záujem, aby sa definitívne doriešila otázka implementácie rozsudku Medzinárodného súdneho dvora (MSD) v Haagu v spore o Sústavu vodných diel Gabčíkovo–Nagymaros. Ide o najdlhšie nevyriešenú kauzu MSD v Haagu, keď od vynesenia rozsudku uplynulo už viac ako 14 rokov.

Podporíme iniciatívu, aby sa paralelné texty zo spoločnej histórie, ktoré pripravuje zmiešaná komisia historikov, stali doplnkovou súčasťou vyučovacieho procesu v oboch krajinách.

Ukrajina je najväčším susedom Slovenska, jediným za schengenskou hranicou. Budeme podporovať zintenzívnenie celkovej spolupráce, osobitne cezhraničnej.

KDH podporuje aktívnu účasť Slovenska v osvedčených formátoch **Vyšehradskej štvorky** (Česko, Poľsko, Maďarsko a Slovensko) s cieľom precízneho definovania a presadzovania spoločných záujmov, ako aj účasť v makroregionálnych stratégiách rozvoja podunajských štátov.

KDH bude podporovať aj využitie potenciálu a rozvoja spolupráce v rámci **Regionálneho partnerstva** (V4 + Rakúsko a Slovinsko).

Slovensko a susedné regióny EÚ

KDH bude presadzovať pokračovanie rozširovania EÚ za predpokladu, že ašpirujúce krajiny splnia podmienky vstupu. **KDH podporuje európsku cestu pre Západný Balkán. Riešením problémov tohto regiónu je postupné začleňovanie do EÚ.** KDH nateraz nevidí dôvod k zmene oficiálneho postoja SR k statusu Kosova. Podporíme však také riešenia, na ktorých sa dohodnú obe strany v procese politického dialógu medzi Srbskom a Kosovom sprostredkovaným zo strany EÚ.

KDH podporuje posilnenie postavenia Východného partnerstva a zintenzívnenie dialógu EÚ s krajinami Východného partnerstva, s osobitným dôrazom na podporu demokracie v týchto krajinách.

KDH sleduje prístupové rokovania Turecka s EÚ a vidí potrebu výrazného zlepšenia. Vzhľadom na dlhodobu pretrvávajúce problémy považuje za adekvátne, aby bol Turecku ponúknutý osobitný vzťah vo forme privilegovaného partnerstva.

KDH principiálne podporuje demokratizačné pohyby v arabských krajinách (Arabská jar), ale upozorňuje na vážny problém porušovania **ľudských práv, osobitne náboženskej slobody kresťanov.**

Obranná politika

KDH považuje Ozbrojené sily SR (OS SR) za nenahraditeľný nástroj nášho bezpečnostného systému. Je nutné zastaviť pokles bojaschopnosti našej armády a dosiahnuť jej efektívny rozvoj. Zasadíme sa za aktívnu angažovanosť SR pri úsilí o mier vo svete.

V bezpečnostnej politike KDH bude hájiť záujem SR zostať **spoľahlivým členom NATO** v kontexte jeho novej strategickej koncepcie. Nevyhnutné úspory vo výdavkoch na obranu však nesmú ísť na úkor našej schopnosti zdieľať bojové spôsobilosti a zúčastňovať sa medzinárodných mierotvorných misíí. Príspevok OS SR ku kolektívnej bezpečnosti nie je veľký, ale je dôležitý. Preto musí byť kvalitný a spoľahlivý.

KDH v Ozbroyených silách SR podporí:

- Rozvoj funkčnej a dôveryhodnej Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, vrátane ozbrojených zložiek.
- Väčšiu angažovanosť Slovenska v úsilí o mier vo svete prostredníctvom našej diplomacie a civilných expertov v projektoch na podporu mieru.
- Nasadzovanie príslušníkov OS SR doma aj v zahraničí v súlade s prioritami zahraničnej a bezpečnostnej politiky a v súlade s medzinárodným právom.
- Účinný boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, ktorý však nesmie viesť k porušovaniu medzinárodných dohovorov, ľudských práv a slobôd.
- **Nulovú toleranciu ku korupcii** - účelné a zmysluplné vynakladanie ľudských a finančných zdrojov.
- Transparentnú činnosť vojenského spravodajstva.
- Ochranu informácií a informačnú bezpečnosť pred nepriateľmi a teroristickými sieťami (kybernetický zločin), ktoré by mohli citlivé informácie zneužiť a ohroziť tak pokojný život našich občanov.
- Posilňovanie kontrolných mechanizmov voči všetkým zložkám bezpečnostných síl.
- Vytvorenie dobrovoľnej záložnej vojensko - bezpečnostnej služby OS SR na rýchle nasadenie záchranárskych tímov v prípade priemyselných havárií a prírodných nešťastí.
- Skvalitnenie systému strategických zásob štátu (štátne hmotné rezervy), spojenia, varovania obyvateľstva a hlavne krízového manažmentu, ktorý dokáže reagovať rýchlo a s potrebnou kompetenciou.
- Znižovanie energetickej závislosti Slovenska a zefektívnenie sieťových energetických prepojení so susednými štátmi ako dôležitej súčasti bezpečnosti štátu.

OBSAH

POZVANIE NA CESTU

1. Program hospodárskeho ozdravenia

Ozdravenie hospodárenia štátu

Podpora živnostníkov, malých a rodinných podnikov

Účinné sektorové politiky

2. Zodpovedná a spravodlivá sociálna politika, zamestnanosť a rodina

Zamestnanosť, aktívna podnikateľská a sociálna politika

Medzigeneračná solidarita

Rodinná politika

Rozvoj dlhodobo marginalizovaných skupín

3. Kultúra, vzdelanie, vedomostná a občianska spoločnosť

Rozvoj kultúry

Médiá

Lepšie vzdelanie

Vysoké školy

Veda a výskum

Celoživotné vzdelávanie

Šport a mládež

Občianska spoločnosť

Bezbariérové Slovensko

Problematika rómskej menšiny

Vzťah štátu, cirkví a náboženských spoločností

4. Poriadok a bezpečnosť

Justícia a právny štát

Reforma súdnictva

5. Zdravotná politika a ochrana spotrebiteľa

Občan a pacient

Pracovníci a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Vzdelávanie v zdravotníctve

Veda a výskum v zdravotníctve

Financovanie zdravotníctva

Kvalita a organizácia zdravotníctva

Verejné zdravotníctvo a ochrana zdravia

Ochrana spotrebiteľa

6. Životné prostredie a lesné hospodárstvo

Vodné hospodárstvo a efektívna protipovodňová ochrana

Environmentálny pôdny fond a reforma ochrany prírody

Ochrana ovzdušia, zhodnocovanie odpadov
a environmentálne technológie

Potenciál lesov pre rozvoj Slovenska

7. Silné mestá a regióny pre silné Slovensko

Infraštruktúra pre Slovensko v 21. storočí

Regionálny rozvoj a efektívne čerpanie eurofondov

Cezhraničná a regionálna spolupráca

8. Slovensko v medzinárodnom spoločenstve

Medzinárodné spoločenstvo ako solidárna rodina

Slovensko pre Európu, Európa pre Slovensko

Slovensko a jeho susedia

Slovensko a susedné regióny EÚ

Obranná politika

Vážení spoluobčania, milí priatelia!

Kresťanskodemokratické hnutie predkladá svoju víziu, ktorú chápe ako pozvanie na cestu k spoločnému dobru pre všetkých občanov Slovenska.

Náš volebný program *Cesta pre Slovensko - Začína to prácou* je postavený na osvedčených kresťanských a konzervatívnych hodnotách, ktoré formovali slovenskú a európsku kultúru a spoločnosť. Politiku chápeme ako službu vo verejnom záujme. Dôsledne obhajujeme dôstojnosť každej ľudskej bytosti. Podporujeme princípy sociálneho trhového hospodárstva. Chceme, aby naša vlasť bola dôveryhodným partnerom v zahraničí a bezpečným miestom na pokojný život, kde bude dostatok práce pre tých, ktorí o ňu majú záujem.

Keď krajinu zachvátia kríza, populizmus, hašterivosť a nekompetentnosť, potrebujeme tvorivý pokoj, rozvahu, odbornosť a tímovú prácu. KDH je dnes otvorené pre ľudí — pre nové tváre a nové riešenia. V tejto otvorenosti, ale aj s vedomím zodpovednosti za ďalší vývoj krajiny, vás všetkých pozývame k tvorivej spolupráci.

V tomto úsilí nech nám Pán Boh pomáha!

Ján Figel'
predseda KDH

Kresťanskodemokratické hnutie

Bajkalská 25
821 01 Bratislava

Internetová stránka: www.kdh.sk

KDH televízia: www.kdh.tv

Facebook: www.facebook.com/krestanskidemokrati